ปัญญาสาร

วารสารธรรม

มูลนิธิแนบมหานีรานนท์

ปัญญาสาร ฉบับที่ ๑๐๑

เอกายโน มคฺโค
มูลนิธิ แนบ มหานีรานนท์

ปัญญาสาร ฉบับที่ ๑๐๑

❖ ❖ ❖

- ❖ ควรทำอะไรใน พ.ศ. ๒๕๐๐
- ❖ ความเป็นผู้ฉลาดในธรรม
- ❖ คติธรรม
- ❖ ข่าวมูลนิธิ
- ❖ ข่าวอนุโมทนา

สำนักงานมูลนิธิแนบมหานีรานนท์

๘๔/๑ หมู่ ๒ ถนนพุทธมณฑลสาย ๕ ตำบลบางกระทึก
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ๗๓๒๑๐
โทร. ๐-๒๔๘๒-๑๐๔๔, ๐-๒๘๘๙-๔๔๑๗
และที่ตึกสุหัทรังสรรค์ วัดสามพระยา กทม. ๑๐๒๐๐
โทร. ๐-๒๖๒๘-๙๓๒๘

พิมพ์ที่ บริษัท วี. อินเตอร์ พริ้นท์ จำกัด

๒๔๐/๑๑๗-๑๑๙ ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบ้านช่างหล่อ
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทร. ๐-๒๔๑๒-๗๗๐๗, ๐-๒๔๑๒-๗๗๐๙, ๐-๒๔๑๒-๕๐๗๐
โทรสาร. ๐-๒๔๑๒-๗๗๑๐

น.ส.วรางคณา วงศ์วัชระกุศล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๐

คำนำ

❖❖❖❖

ปัญญาสารฉบับที่ ๑๐๑ นี้ ออกในวาระสำคัญวันทอดกฐินสามัคคีให้แก่พระภิกษุ ที่อยู่จำพรรษาตลอดไตรมาส ที่สำนักเรียนพระอภิธรรม และพระบาลี ที่มูลนิธิแนบมหานีรานนท์ ถนนพุทธมณฑลสาย ๕ ตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๐

ในการทอดกฐินสามัคคีครั้งนี้ คุณสุชาดา คุณภัทรวรรณ พงโศธร รับเป็นประธาน พร้อมญาติมิตร และคณะนักศึกษาพระอภิธรรม วัดสามพระยา วัดธาตุทอง และที่มูลนิธิแนบมหานีรานนท์ เพื่อนำรายได้เป็นค่าใช้จ่ายใน

การทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ทั้งในด้านการศึกษา และการปฏิบัติธรรมของมูลนิธิแนบมหานีรานนท์

ปัญญาสารฉบับนี้ได้นำเรื่อง **ควรทำอะไรใน พ.ศ. ๒๕๐๐** ที่ท่านอาจารย์แนบ มหานีรานนท์ได้อธิบายถึงเหตุผลของความดีและความชั่วที่จะให้ปัญญาเจริญงอกงามต่อไป จนบรรลุมรรคผล นิพพาน นอกจากนี้ยังมีเรื่องของอาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่เป็นอารมณ์ของศรัทธาและปัญญาตามมาอีกด้วย

มูลนิธิแนบมหานีรานนท์ ขออนุโมทนาทุกท่านที่ได้ร่วมกันบำเพ็ญกุศล เพื่อทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา เพื่อสืบต่อปัญญาไว้รักษาพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรต่อไป

ขอกุศลเจตนาที่ประกอบด้วยปัญญาของทุกท่านนี้ จงเป็นพลวปัจจัยให้ทุกท่าน จงประสบ

แต่ความสุข ความเจริญงอกงามในธรรม และมีสติปัญญาสามารถรู้ธรรมเห็นธรรมตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนถึงความพ้นทุกข์โดยเร็วพลันด้วยกันทุกท่านด้วยเทอญ ฯ.

วรรณสิทธิ ไวทยะเสวี
ประธานกรรมการ
มูลนิธิแนบมหานีรานนท์
๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๐

สารบัญ

❖❖❖❖

ควรทำอะไรใน พ.ศ. ๒๕๐๐

โดย

อาจารย์ แนบ มหานีรานนท์

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

❖❖❖❖

สวัสดีคะ ท่านที่เคารพ

วันนี้ก็ถึงโอกาสที่จะต้องมาพูดธรรมะประจำเดือนกันอีก เดือนหนึ่งก็พบกันครั้งหนึ่งนะคะ ดิฉันเพิ่งกลับจากต่างจังหวัดเมื่อวานนี้เอง ไม่ได้เตรียมการว่าวันนี้จะพูดเรื่องอะไร แต่ก็เอาเถอะ ก็ต้องพูดธรรมะกัน เพราะที่นี่เป็นพุทธสมาคมก็ต้องพูดเกี่ยวกับพระพุทธศาสนานั่นแหละ

นี่ก็ยังเหลืออีกไม่กี่วันก็สิ้นปี ที่โลกสมมุติในทางโลกเขาก็ว่า **"ปีใหม่นี่อะไรเก่าๆ มันก็เปลี่ยนแปลงไปหมด"** ที่จริงแล้ว มันเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกเวลานาทีนะคะ เพราะสังขารธรรม คือ รูปนามขันธ์ ๕ นี่ต้องมีการเกิดดับ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ใช่ว่าปีใหม่ถึงจะเปลี่ยนแปลงรูปใหม่ นามใหม่ กันที

ถ้าจะถือเอาประโยชน์จากวันปีใหม่นี้ ดิฉันก็อยากจะให้พวกเราชาวพุทธด้วยกันทุกคนทั้งหมดนี้ได้หวนกลับมาพิจารณาถึง **พระพุทธศาสนา** ของเรากันอีกสักที ก็เป็นการดีเหมือนกันนะคะ

พระพุทธศาสนา คือ คำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ปรินิพพานไปได้ ๒๕๐๐ปีเศษแล้ว พวกเราญาติพี่น้องที่ได้นับถือพระพุทธศาสนาด้วยกัน เราควรจะหันหน้าเข้ามาปรึกษาหารือกัน หรือชวนกันหันหน้าเข้ามาดู

พระพุทธศาสนาอันเป็นมรดกอันล้ำค่า เปรียบเหมือนโบราณวัตถุที่เก่าแก่มากกว่า ๒,๕๐๐ ปีแล้ว ว่ายังคงบริสุทธิ์สะอาดดีอยู่ หรือว่ามีการสกปรกแปดเปื้อนสิ่งปฏิกูลเลอะเทอะอย่างไรบ้าง ดูแต่บ้านเรือนของเราเถิด เมื่อถึงปีหนึ่งทางสาธารณสุขเขายังต้องการให้เราปัดกวาดเช็ดล้าง ทำความสะอาดกันปีละ ๑ ครั้ง ถือว่าเป็นวันสาธารณสุข นี้เป็นวัตถุภายนอก เราก็ยังต้องชำระล้าง เพื่อให้เกิดความสะอาดหมดจด แม้ร่างกายของเราก็เหมือนกัน เราก็จะต้องชำระล้างทำความสะอาดอยู่เสมอมิได้เว้นแต่ละวัน ถ้ามิฉะนั้น ความสุขก็จะพึงบังเกิดแก่ร่างกายของเราไม่ได้ อันนี้เป็นเฉพาะทางด้านร่างกาย

ก็ส่วนพระพุทธศาสนา อันเป็นที่ควรเคารพบูชาของเราชาวไทยทั้งหลาย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะนำมาให้บังเกิดขึ้นซึ่งความสุขในด้านจิตใจ

ของสัตว์โลกทั้งหลาย จึงเป็นการที่สมควรหนักหนา ที่พวกเราชาวพุทธทั้งหลายจะชวนกันหันเข้ามามองดูทีหรือว่า **พระพุทธศาสนา** เวลานี้ยังบริสุทธิ์ผุดผ่องดีอยู่หรือ ? หรือว่ามีอะไรบ้างที่เกาะกุมปิดบัง ทำให้หมองมัวจมความสกปรกโสมม ทำให้พระพุทธศาสนาเศร้าหมอง ลบเลือนไปบ้างหรือเปล่า ถ้ามีพวกเราก็ควรจะช่วยกันเริ่มต้นชำระล้างกัน เพื่อเป็นสิ่งที่ระลึกในปีใหม่ที่จะมาถึงกันนี้เถิด

เป็นธรรมดาอยู่เอง ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก เมื่อสิ่งใดมีความเกิดขึ้นแล้ว ก็ต้องมีความเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา ถึงพระพุทธศาสนาอันนับว่าเป็นของประเสริฐยิ่งในโลกก็หาได้เป็นอยู่เหนือกฎธรรมดาไปได้ไม่ ก็ต้องตกอยู่ในคติของธรรมดานั่นเอง ฉะนั้นจึงจะต้องมีการเสื่อมสิ้น หรือเศร้าหมองไปเป็นของแน่นอน

พุทธศาสนาเสื่อมอย่างไร?

คำว่า ***"เสื่อม"*** *ในที่นี้ หมายถึง เสื่อมจากจิตใจของสัตว์โลกทั้งหลาย คือหมายความว่า ความนับถือ หรือความเข้าใจในคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั้นเสื่อมไปจากความเข้าใจของสัตว์โลกทั้งหลาย โดยเหตุนี้ดิฉันจึงใช้คำว่า พระพุทธศาสนาเสื่อม อย่างไรก็ตาม แต่ความหมายของคำว่า พระพุทธศาสนาเสื่อม ตามที่ได้กล่าวมานี้ จะต้องมีแก่สัตว์โลกแน่นอน เพราะเวลายิ่งนาน ๆ ไป ความเข้าใจในคำสอนของพระพุทธเจ้าก็น้อยเข้า ๆ ทุกที ๆ ในที่สุดก็ไม่เข้าใจกันเลย ก็จะได้ ชื่อว่าพระพุทธศาสนาหมดสิ้นไปแล้วจากโลก เพราะสัตว์โลกทั้งหลาย ไม่สามารถที่จะนำความเข้าใจของตนเข้าถึงพระพุทธศาสนาที่แท้จริงได้ ต่อเมื่อมีพระพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นอีกในโลกเมื่อใด เมื่อนั้นพระพุทธศาสนาก็จะได้ปรากฏขึ้นแก่*

ดวงปัญญาของสัตว์โลกทั้งหลาย โดยเหตุนี้แหละ พระพุทธเจ้าจึงได้เกิดขึ้นในโลกมีหลายองค์

ถ้าเราจะถือว่า พระพุทธศาสนายังปรากฏอยู่แก่สัตว์ตลอดกาลแล้ว พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ หรือจะมาบังเกิดขึ้นในโลกหลายองค์ไม่ได้ โลกนี้จะต้องมีพระพุทธเจ้าองค์เดียวเหมือนดังเช่นพระผู้เป็นเจ้าเท่านั้น

เพราะเหตุว่า เท่าที่พวกเราทั้งหลายได้ศึกษากันมา ก็ไม่เคยมีว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้ซ้อนพร้อมกัน เพราะพระนามของพระองค์ **สัมมาสัมพุทโธ** ซึ่งมีความหมายตามคำแปลว่า "พระองค์เป็นผู้ตรัสรู้โดยชอบด้วยพระองค์เอง" มิได้เคยได้ยินได้ฟังมาก่อนเลย ในชาติที่พระองค์ได้ถือกำเนิดมา ในภพที่พระองค์ได้ตรัสรู้นั้น พระนามอันนี้ก็เป็นเครื่องรับรองอยู่แล้วว่าเวลานั้นไม่มีใครรู้จักคำสอนของ

พระพุทธเจ้า แล้วต่อเมื่อพระองค์เป็นผู้ยิ่งด้วยปัญญา จึงได้ตรัสรู้อริยสัจ ๔ ขึ้นในกาลครั้งนั้น แล้วต่อจากนั้นมา พระพุทธศาสนาก็ได้เริ่มปรากฏขึ้นแก่สัตว์โลกทั้งหลายเป็นลำดับมาด้วยอำนาจของพระมหากรุณาคุณอันยิ่งใหญ่และพระบริสุทธิคุณ

ดิฉันขอย้อนกลับมาพูดถึงเรื่องพระพุทธศาสนาในปัจจุบันนี้ว่า พระพุทธองค์ทรงประกาศพระศาสนามากว่า ๒,๕๐๐ ปีแล้ว ความสับสนวนเวียนเสื่อมโทรมลงหรือมืดมัวลงไป ในคำสอนของพระพุทธศาสนานั้นก็ย่อมจะเกิดขึ้นมามากมายมิใช่น้อย ดิฉันจึงขอเรียนเตือนอีกครั้งหนึ่งว่า เป็นการสมควรยิ่งนักที่พวกเราชาวพุทธจะต้องเหลียวหลังมาดูพระพุทธศาสนากันบ้างว่า เวลานี้มีความเศร้าหมองเพียงไร

อะไรเล่า ที่มาฉาบทาทำให้พระพุทธศาสนาเศร้าหมองจนเป็นที่ดูหมิ่นดูแคลนของ

บุคคลที่ปราศจากปัญญาที่พิจารณาเหตุผลได้ไม่ลึกซึ้งพอ ก็ตัดพ้อต่อว่าคนที่นับถือพุทธศาสนาว่า เป็นพวกไดโนเสาร์ เต่าล้านปี วัตถุอันสกปรกนั้นก็ได้แก่ **กิเลส** ของคนทั้ง ๑๐ ประการ อันมี **โลภ โกรธ หลง** เป็นมูลให้เกิดขึ้นนั่นเอง ด้วยอาศัยโลกธรรม ๘ ประการนั้น เป็นปัจจัยหรือเป็นที่อาศัยเป็นไปของกิเลสสาสวะทั้งหลาย เพราะกิเลสธรรมทั้งหลายเป็นฝ่ายอกุศล การศึกษาเล่าเรียนหรือปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นฝ่ายกุศล ซึ่งเป็นธรรมที่ตรงกันข้าม และธรรมทั้ง ๒ นี้จะเกิดร่วมกันไม่ได้ เมื่อฝ่ายใดเกิดมาก ฝ่ายที่ตรงกันข้ามก็จะต้องน้อยไป หรือหมดไป เมื่อพูดมาถึงตรงนี้แล้ว ก็อยากจะเชิญท่านลองตรวจดูดวงชะตาของพระพุทธศาสนาในเวลานี้ว่า เวลานี้ ชะตาของพระพุทธศาสนานั้นกำลังชะตาดี หรือชะตาตก

เกณฑ์พยากรณ์ชะตาพุทธศาสนา

วิธีวัดดวงชะตาของพระพุทธศาสนานั้น ท่านจะคำนวณด้วยวิธีการอย่างไร จึงจะรู้ได้ถูกต้องตรงความเป็นจริง อันนี้มีอยู่ ๒ วิธี

วิธีที่ ๑. การที่จะรู้ดวงชะตาพุทธศาสนานั้นจะต้องมีความเข้าใจ หรือรู้จักพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องโดยแท้จริง ข้อนี้ลำบากหน่อย แต่ก็พอมีร่องรอยในพระไตรปิฎก และอรรถกถาพอนำมาพิจารณาได้บ้าง

มีพระบาลีที่มาในพระสุตตันตมหาวรรคปรินิพพานว่า

อิเมจ สุภทฺท ภิกฺขุ สมฺมา วิหเรยฺยุ อสุญฺโญ โลโก อรหนฺเตหิ ฯ

ดูก่อนสุภัททะ ภิกษุเหล่านี้ยังพึงปฏิบัติอยู่โดยชอบแล้ว สัตว์โลกจะไม่พึงว่างจากพระอรหันต์ทั้งหลาย

ในสุมังคลวิลาสินี อรรถกถาในมหาปรินิพพานสูตร **อสุญฺโญ โลโก อรหนฺเตหิ อสฺสาติ นฬวน สรวนํ วิย นิรนฺตโร อสฺส ฯ** แปลความว่า

พระพุทธพจน์ที่ตรัสว่า สัตว์โลกไม่พึงว่างจากพระอรหันต์นั้น มีอธิบายว่า "สัตว์โลกไม่พึงว่างจากพระอรหันต์ เหมือนป่าไม้อ้อ และป่าไม้แขม แม้ถึงคนตัดแล้วก็ยังงอกได้อีก เพราะรากยังมั่นคงอยู่ ฉันใดก็ดี มรรคมีองค์ ๘ ยังมีอยู่ในพระธรรมวินัยตราบใด สัตว์โลกก็ไม่พึงว่างจากพระอรหันต์อยู่ตราบนั้น ฉันนั้นเหมือนกัน ฯ"

ในภิกขุนีขันธกอัฏฐกถา แสดงไว้ว่า

ปฏิสมฺภิทาปตฺเตหิ วสฺสสหสฺสํ สุกฺขวิปสฺสเกหิ วสฺสสหสฺสํ อนาคามีหิ วสฺสสหสฺสํ สกทาคามีหิ วสฺสส หสฺสํ โสตาปนฺเนหิ วสฺสสหสฺสนฺติ เอวํ ปญฺจ วสฺสสหสฺสานิ ปฏิเวธสทฺธมฺโมรจสฺสติ ฯ

แปลความว่า ปฏิเวธสัทธรรมตั้งมั่นอยู่ได้ตลอด ๕,๐๐๐ ปี ดังนี้ คือ :-

ตรัสไว้ด้วยอำนาจแห่งพระขีณาสพ ผู้บรรลุปฏิสัมภิทา ๑,๐๐๐ ปี

ตรัสไว้ด้วยอำนาจแห่งพระขีณาสพ ผู้สุกขวิปัสสก ๑,๐๐๐ ปี

ตรัสไว้ด้วยอำนาจแห่งพระอนาคามี ๑,๐๐๐ ปี

ตรัสไว้ด้วยอำนาจแห่งพระสกทาคามี ๑,๐๐๐ ปี

ตรัสไว้ด้วยอำนาจแห่งพระโสดาบัน ๑,๐๐๐ ปี

ในอรรถกถาอัฏฐสาลินี กล่าวว่า "ก็ในเวลาจบปฐมสังคายนาพระพุทธพจน์นั้น มหาปฐพีเกิดความปราโมทย์ เหมือนจะสาธุการว่า พระศาสนาของพระทสพลนี้ อันพระมหากัสสปเถระ ทำให้สามารถจะเป็นไปได้ถึงกาลประมาณ

๕,๐๐๐ ปี สะเทือนสะท้านหวั่นไหว จนถึงน้ำรองแผ่นดินหลายครั้ง และได้เกิดสิ่งอัศจรรย์อีกหลายประการฯ”

ในอรรถกถาอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาก็อีกหลายแห่ง แต่ที่หยิบยกขึ้นมากล่าวนี้ เพื่อแสดงว่า มีหลักฐานในพระไตรปิฎก และอรรถกถาพยากรณ์ไว้

สรุปว่าปฏิเวธศาสนาจะตั้งอยู่ได้ประมาณ ๕,๐๐๐ ปี คือยังมีพระอริยบุคคลได้ใน ๕,๐๐๐ ปี นับแต่ที่พระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พ้นจากนั้นแล้ว ปฏิบัติศาสนา และปริยัติศาสนา จะอันตธานไปโดยลำดับ นี่นับเป็นความเสื่อมของพระพุทธศาสนาที่เสื่อมไปจากจิตใจของสัตว์โลก หลักฐานต่างๆ ดังกล่าวนี้ ก็ยังเป็นเรื่องที่เข้าใจยากอยู่ดีนะคะ ลองมาพิจารณากันต่อไป

วิธีที่ ๒. ให้ดูที่ **กรรม** หรือการกระทำของบุคคล ตามทวารทั้ง ๓ คือ **ทางกาย ทางวาจา** และ **ทางจิตใจ** ว่าเป็นไปได้ในด้าน**อกุศลมาก** หรือ **กุศลมาก** ในเรื่องนี้ขอให้ดูคดีที่ศาล หรือดูที่หน้ากระดาษหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ทุก ๆ ฉบับ ว่ามีข่าวกุศลมากหรืออกุศลมาก และตามส่วนของพลเมืองแล้ว คดีที่ศาลมากขึ้น หรือน้อยลง อันเราก็จะถือเป็นเครื่องวัดได้แล้วว่า พระพุทธศาสนาดีขึ้นหรือเสื่อมลง เพราะกิเลสเกิดมากขึ้นเท่าไร หนาเท่าไร ก็กดทับพระศาสนาให้ลี้ลับลงไปแค่นั้น เมื่อพูดมาถึงตรงนี้แล้วดิฉันก็อยากจะตั้งเป็นคำถามขึ้นว่า

วัตถุเป็นเหตุให้เกิดกิเลสแก่ปุถุชน

เพราะเหตุอะไรเล่า เวลานี้กิเลสของอกุศลของปุถุชนเราทั้งหลาย จึงเกิดมากขึ้น ?

ในเรื่องนี้ขอตอบว่า เพราะปัจจัยของกิเลสมันเกิดมากขึ้น เพราะโลกเวลานี้กำลังพยายามสร้างวัตถุ อันเป็นอารัมมณปัจจัยให้เกิดกิเลสขึ้น เพราะวัตถุในโลกนี้เจริญมากเท่าไร กิเลส คือ ความปรารถนาที่ต้องการจะมีจะได้ก็เกิดขึ้นมากเท่านั้น **เพราะผู้สร้างวัตถุนั้นก็มีเจตนาตั้งใจแล้วว่า จะสร้างวัตถุต่างๆ นั้นขึ้นให้เป็นที่ต้องการ** หรือเป็นที่ปรารถนาของประชาชนในโลกนี้ ได้มากเท่าไรยิ่งดี และยิ่งได้ประโยชน์แก่ผู้สร้างเท่านั้น

ฉะนั้น เมื่อ**วัตถุ**อันเป็น**ปัจจัยของกิเลสเจริญมากเท่าใด กิเลสก็ย่อมเกิดเจริญขึ้นมากเท่านั้น** เพราะธรรมทั้งหลาย ย่อมเกิดแต่เหตุแต่ปัจจัย เป็นอนัตตามิได้อยู่ในอำนาจของใคร ถึงแม้ว่าผู้ผลิตคิดสร้างนั้นจะมิได้มีเจตนาที่ให้กิเลสตัณหาของบุคคลทั้งหลายเกิดขึ้นก็ดี หากแต่ว่า **มีเจตนาเพียงจะให้คนในโลกได้รับ**

ความสุข เท่านั้นก็จริงอยู่ แต่เราก็อย่าลืมว่า **สุขเวทนาที่ได้มาจากอารมณ์ภายนอกนั้น เป็นสามิสเวทนา** คือ เวทนาที่ได้มาจากกามารมณ์ เวทนาอย่างนี้ พระองค์ทรงเทศนาว่าเป็น**ปัจจัยให้เกิดตัณหา** และ**ตัณหา** นี้ พระองค์ทรงเทศนาว่า **เป็นเหตุให้เกิดทุกข์** เพราะเมื่อ **ตัณหาเกิดมากเท่าใด ก็เป็นปัจจัยให้อกุศลธรรมอื่นๆ เกิดมากเท่านั้น เมื่ออกุศลธรรมเกิดเจริญขึ้นมากเท่าใด ความเบียดเบียนกัน** ความเอารัดเอาเปรียบกัน และการล่อลวงฉ้อโกงกัน การฆ่าฟันกัน และการรบพุ่ง หรือทำสงครามกัน การขาดความเมตตากรุณาซึ่งกันและกัน ก็จะเจริญมากขึ้นเท่านั้น

เมื่ออกุศลกำลังเกิดระบาดอยู่ทั่วไป เช่นนี้แล้ว ความศรัทธาในการที่จะศึกษาเล่าเรียนหรือปฏิบัติตามพระพุทธศาสนา ก็ย่อมจะไม่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ จำเป็นจะต้องหันหลังให้

แก่การศึกษา หรือประพฤติปฏิบัติตามในพระพุทธศาสนา เพราะเป็นธรรมดาเมื่อขาดการศึกษาเล่าเรียนที่จะให้เข้าไปรู้แจ้งในเหตุผลตามความเป็นจริงแล้วก็ย่อมเกิดศรัทธาความเชื่อถือที่แน่นอนไม่ได้ เมื่อไม่เกิดศรัทธาความเชื่อถือแล้วย่อมไม่ยากจะประพฤติปฏิบัติตาม

เมื่อเราพากันหันเข้าไปศึกษาในทางไหนก็ย่อมจะมีความเชื่อถือและเลื่อมใสไปในทางนั้น อันนี้เรื่องของ **อาเสวน** เมื่อพิจารณาถึงผลของการศึกษาเล่าเรียนในทางโลกนั้นว่า จะเล่าเรียนกันเพื่ออะไร สรุปแล้วก็จะได้ความว่า **เราก็จะเล่าเรียนมาเพื่อสร้างวัตถุนั่นเอง** เพราะเวลานี้เรากำลังหาความสุขกันในด้านวัตถุอันเป็นความสุขที่เพาะแพร่พืชพันธุ์ของกิเลสให้งอกงามขึ้น

ฉะนั้น ขอท่านผู้มีปัญญาทั้งหลายจงไตร่ตรองดูด้วยเหตุผลเถิดว่า อันนั้นจะเป็น

ความสุขที่แท้จริงแล้วหรือด้วยเหตุที่เราจะหาความสุขในวัตถุมากเท่าใด กิเลสอันเป็นเครื่องเศร้าหมองและเร่าร้อนก็จะเกิดมากขึ้นเท่านั้น ความทุกข์โทษภัยแห่งการเบียดเบียน คือ อาชญากรรมก็เกิดขึ้นมากเท่านั้น ซึ่งสมกับภาษิตของโบราณาจารย์ที่ว่า **น้ำมีที่ไหน ปลาก็จะมีที่นั่น**

เมื่ออาชญากรรมหรือความเบียดเบียนเกิดระบาดอยู่เช่นนี้แล้ว โลกจะหาความสุขจากอะไรจะได้มาจากไหน โลกก็จะหันเข้าหาความสุขจากอาวุธยุทธภัณฑ์ ปืนผาหน้าไม้ หอกดาบนั่นเอง โลกก็จะเกิดความเข้าใจว่า ถ้าใครมีเครื่องประหัตประหารได้ดีกว่ากัน ก็ถือว่า **เครื่องประหัตประหารนั้นแหละจะนำความสุขมาให้ เมื่อโลกมีความเข้าใจดังนี้โลกต้องแข่งขันกันในการสร้างเครื่องประหัตประหารกัน เพราะสัตว์โลกซึ่งมีทุกข์ทั้งมวลต่างก็**

ต้องการความสุขอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น แต่ความสุขชนิดนั้นเป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากไฟ ๓ กอง คือ **ไฟแห่งราคะ ไฟแห่งโทสะ** และ **ไฟแห่งโมหะ** นั่นหรือจะเป็นความสุขที่แท้จริง ความจริงสุขอย่างนั้น มันเป็นความสุขที่ตั้งอยู่บนกองเพลิงแท้ๆ มันเป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากเพลิงบังคับเผาจิตใจเรา ให้เกิดความกระหายดิ้นรนอยู่ตลอดเวลาไม่มีวันสิ้นสุดลงได้

ปีนี้เป็นปีแรกที่เรามีการกำหนดหมายรู้กันว่า พระพุทธศาสนา นับแต่วันที่พระบรมศาสดาผู้ประทานคำสอนอันเป็นเหตุ ให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขแก่โลกนั้น ได้ดับขันธ์เข้าปรินิพพาน นับเป็นเวลาถึง ๒,๕๐๐ ปีเศษแล้ว สัตว์โลกหาโอกาสที่จะเข้าถึงความสุขอันเกิดจากพระศาสนาที่แท้นั้น เป็นการหาได้ยากยิ่ง

โดยเหตุนี้ ดิฉันจึงคิดว่า พวกเราชาวพุทธทั้งหลายควรแล้ว ถึงเวลาแล้วที่จะหันกลับเข้ามาหาความสุขในพระศาสนากันเถิด เพราะความสุขที่จะเกิดขึ้นจากพระพุทธศาสนานั้นแหละเป็นความสุขที่แท้จริง เพราะเป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากการสงบเสียจากกองกิเลส เป็นความสงบแล้วจากการเบียดเบียน เป็นความสุขที่วางเสียแล้วจากศาสตราต่าง ๆ เป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากตัวของตัวเอง ไม่ใช่เป็นความสุขที่อาศัยเกิดขึ้นจากวัตถุต่าง ๆ คืออารมณ์ภายนอก ซึ่งเป็นของไม่แน่นอน ประดุจดังว่า ขอยืมจมูกคนอื่นเขามาหายใจ และเป็นความสุขที่บรรจุพร้อมเปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณา ไหลล้นไปสู่สัตว์โลกทั้งหลาย มิได้มีความหมดสิ้น

พวกเราชาวพุทธทั้งหลายที่ได้พากันมีเจตจำนงไว้ว่า อายุของพระพุทธศาสนามีกำหนดได้ถึง ๒,๕๐๐ ปีเศษนี้ เราตั้งใจกันว่าจะบำเพ็ญกุศลกัน และเป็นการเผยแพร่ดำรงไว้ซึ่งพระศาสนา อันเป็นที่บูชาของเราให้อยู่ไปตลอดกาลนาน ฉะนั้น เราจงเหลียวหลังหันมาช่วยกันทะนุบำรุง หรือฟื้นฟูพระพุทธศาสนาอันเป็นสิ่งที่พวกเราชาวพุทธเชื่อกันแล้วว่า จะนำหรือจะทำให้บังเกิดความสุขอันแท้จริงแก่โลกทั้งหลาย โดยการศึกษาและปฏิบัติตาม เพราะกิจในพระพุทธศาสนานี้ก็มีอยู่ ๒ อย่างเท่านั้น

กิจ ๒ อย่าง คือ **คันถธุระ** และ **วิปัสสนาธุระ** **คันถธุระ**ได้แก่การศึกษาเล่าเรียนพระพุทธวจนะตามที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก **วิปัสสนาธุระ** ได้แก่การเจริญวิปัสสนา หรือมรรคทั้ง ๘ เพื่อทำลายกิเลสาสวะทั้งปวงให้หมดสิ้นไปนี้แหละพระพุทธศาสนาที่แท้จริง จะดำรงอยู่ได้ด้วยกาล

นานหรือจะแผ่ไพศาลออกไปยังสัตว์โลกทั้งหลาย ก็เพราะด้วยธุระทั้ง ๒ นี้ และในการที่เราจะนำประชาชนชาวโลกทั้งหลาย ให้เข้าถึงพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่บริสุทธิ์ได้นั้นก็ด้วยเพราะธุระทั้ง ๒ นี้เท่านั้น พระพุทธศาสนาหาได้ตั้งอยู่ได้ถาวร และจะแพร่หลายเจริญรุ่งเรืองไปได้ เพราะด้วยวิธีกรรมต่างๆ อื่นใดที่นอกเหนือไปจากธุระทั้ง ๒ นั้นไม่ เพราะถ้าหากว่า **เรายิ่งพยายามสร้างพิธีกรรมอื่น ๆ ขึ้นมามากเท่าไรก็ยิ่งทำให้ปิดบังพระพุทธศาสนามากเท่านั้น** เราก็จะพากันเดินทางหลงไหลเลอะเลือนห่างออกจากพระพุทธศาสนาที่แท้จริงมากเท่านั้น **เมื่อห่างหนักเข้า ๆ พระพุทธศาสนาที่แท้จริงก็จะจมหายไป**

พระพุทธศาสนาก็คงเหลืออยู่แต่ **พิธีกรรม** แล้วต่อไปพระพุทธศาสนาก็ต้องถูกลากลงมาเพื่อสำหรับใช้ในการทำพิธีกรรมต่างๆ หรือเพื่อ

ประโยชน์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความต้องการของบุคคล มีลาภและยศเป็นต้น อันเป็นเหตุทำให้พระศาสนาเสียความบริสุทธิ์ พระศาสนาก็จะกลายเป็นเครื่องมือเพื่อหาประโยชน์ต่างๆ อันเป็นสิ่งที่น่าเศร้าสลดใจยิ่งนัก ยิ่งพวกเราที่เป็นชาวพุทธ พากันปล่อยปละละเลยในธุรกิจของพระศาสนาทั้ง ๒ อย่างเสียด้วยแล้ว พระพุทธศาสนาที่แท้จริงก็ไม่รู้ว่าจะเหลืออยู่ที่ไหนกัน ต่อไปบุตรหลานที่เกิดมาสุดท้ายภายหลัง ก็จะงมหาพระพุทธศาสนากันไม่ถูก และอาจไม่รู้ว่า พระพุทธศาสนานั้น คืออะไรกันแน่ หรือไม่รู้ว่าจะประพฤติปฏิบัติกันอย่างไร เพราะลัทธิธรรมเนียมอันเป็นอุบายของเกจิอาจารย์ต่าง ๆ ก็จะเกิดขึ้นอย่างมากมาย จนไม่สามารถจะชี้ขาดลงไปว่า อะไรผิด อะไรถูกได้ ก็เพราะเราหันหลังให้แก่ธุระในพระศาสนานั่นเอง

ฉะนั้น ดิฉันเห็นว่า เวลานี้แหละเป็นเวลาอันสมควรที่เราจะรีบเร่งหันเข้ามาศึกษาในธุรกิจของพระศาสนา คือ ในคันถธุระ และวิปัสสนาธุระกันเถิด มิฉะนั้นเราก็ไม่มีเครื่องมือที่จะป้องกันความผิดพลาดได้ **เราจะต้องอาศัยธุระทั้ง ๒ นี้เท่านั้นที่เป็นดวงประทีปส่องทางให้เราเดินเข้าไปหาพระศาสนาที่แท้จริงได้** ก็ในธุระทั้ง ๒ นี้ คันถธุระ คือ การศึกษาเล่าเรียนพระพุทธวจนะตามที่มีอยู่ในพระไตรปิฎกให้ถูกต้องถ่องแท้ ทั้งอัตถะ และพยัญชนะ พร้อมด้วยเหตุผลตามความเป็นจริง อันนี้เป็นความสำคัญชั้นต้นที่จะได้เข้าถึงพระศาสนา ส่วนวิปัสสนาธุระนั้นเป็นความสำคัญในชั้นที่ ๒ เพราะคันถธุระ เป็น **ปริยัติ** วิปัสสนาธุระเป็น **ปฏิบัติ** เมื่อเราสมบูรณ์แล้วด้วยกิจ คือ ปริยัติ และปฏิบัติ ก็จะนำเราส่งเข้าถึง **ปฏิเวธ** อันเป็นจุดหมายปลายทางของพระพุทธศาสนา เมื่อนั้นก็จะชื่อ

ว่าได้พบพระพุทธศาสนาที่แท้จริงแล้ว ต่อจากนั้นเราก็ตั้งอยู่ในที่ปลอดภัย คือ ไม่มีใครที่จะสามารถฉุดลากพวกเราให้ออกไปนอกลู่นอกทางได้อีกจนตลอดชีวิต

ฉะนั้น ในชั้นต้นนี้ เราจะต้องศึกษาให้เข้าใจดีในพระไตรปิฎกเสียก่อน เมื่อเราพูดถึงเรื่องที่จะศึกษาพระไตรปิฎกแล้วก็ดูรู้สึกเหมือนว่าจะลำบากยุ่งยากในการที่จะต้องศึกษานั้นเสียเหลือเกิน หรือรู้สึกเหมือนกับว่า จะเป็นของที่เหลือวิสัยที่จะศึกษาเข้าใจให้ดีได้ ความจริงพระไตรปิฎกนั้นก็ใช่ไปอยู่ที่ไหนอื่นไกลเลย

เมื่อจะสรุปใจความใน **พระไตรปิฎก** นั้นแล้วก็อยู่ที่ **กาย** และ **ใจของเรา** นี่เอง ฉะนั้น การศึกษาในพระปริยัติธรรมตามพระไตรปิฎกนั้นใช่ว่าเรียนกันให้มีความรู้ดีตลอดไปทุกสิ่งทุกอย่างก็หาไม่ เพราะเรามิใช่มีปัญญาเหมือน

อย่างพระพุทธองค์**เราจะเรียนกันแต่พอให้รู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก** พอไม่ให้เป็นกระต่ายตื่นตูมไปตามเขาเท่านั้น เราควรจะศึกษากันพอให้รู้จักพระพุทธศาสนา หรือ **พอเข้าถึงเหตุผล** พอให้เราได้เหตุผลมาเป็นครูของเราได้เท่านั้น เรื่องนี้ต้องขอประทานโทษ ดิฉันหมายถึงท่านที่ยังไม่ได้ศึกษา หรือยังไม่เคยนึกที่จะศึกษา มิได้หมายถึงท่านที่ได้ศึกษาเข้าใจดีแล้ว

เมื่อพูดมาถึงตรงนี้ ก็อยากย้อนไปพูดถึงเรื่องพระไตรปิฎกอีกสักหน่อยว่า พระไตรปิฎกนั้นมี ๓ ปิฎก พระวินัย พระสูตร พระอภิธรรม อย่างไรก็ตาม การศึกษาในพระพุทธศาสนานั้น **เราจะต้องศึกษาให้ถึง พระอภิธรรมปิฎก** เราจึงจะเห็นความอัศจรรย์ในพระสัพพัญญุตญาณของพระพุทธเจ้า เพราะในพระอภิธรรมปิฎกนั้นมีเนื้อความสุขุมคัมภีรภาพมากนัก และล้วนแล้วเต็มไปด้วยเหตุผลก็เนื้อความพระไตรปิฎกทั้ง ๓

นั้นมีดังนี้

พระวินัยปิฎกนั้น ทรงกล่าวด้วยข้อบัญญัติสำหรับหมู่คณะของพระสงฆ์ หรือจะกล่าวว่าเป็นกฎหมายของคณะสงฆ์ก็ได้,

พระสูตรนั้นทรงยกบุคคลขึ้นเป็นตัวอย่างในเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประวัติศาสตร์ หรือเป็นบุคลาธิฐาน มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประธาน มีพระอัครสาวก และพระมหาสาวก เป็นต้น

ส่วนพระอภิธรรมนั้น แสดงธรรมชาติหรือวัตถุธรรมที่ปฏิเสธ สัตว์บุคคลมีแต่ **นามธรรม** กับ **รูปธรรม** เป็นธรรมาธิษฐาน

ฉะนั้น เมื่อเข้าถึงพระอภิธรรมแล้ว ก็ย่อมทำลายเสียซึ่งสัตว์ บุคคล ตัวตน แม้แต่พระพุทธเจ้า หรืออัครสาวก หรือ มหาสาวก ก็มิได้มี คงมีเหลืออยู่แต่สภาวะที่จะเป็นไปตามเหตุผลโดยแท้จริงเท่านั้น

เนื้อความในพระสูตร กับในพระอภิธรรมนั้นเราหาควรที่จะถือว่าเนื้อความแตกต่างกันไม่ นอกจากเราจะยังไม่เข้าใจเนื้อความ และเหตุผลในพระอภิธรรมให้ซาบซึ้งดีเท่านั้น เราจึงปฏิเสธพระอภิธรรมว่าไม่ใช่พุทธพจน์

ดิฉันจึงเห็นว่า พวกเราที่เป็นชาวพุทธทั้งหลายเป็นการสมควรยิ่งที่**จะต้องศึกษาให้เข้าถึงพระอภิธรรมที่เต็มไปด้วยเหตุผล** ฉะนั้น คัมภีร์พระอภิธรรมนี้เท่านั้นที่จะยืนหยัดต่อสู้แก่ผู้ที่ต้องการพิสูจน์ความจริงหรือสามารถจะให้ความรู้ในเหตุผลแก่ผู้ที่ต้องการจะรู้ได้จนตลอดกาลในโลกนี้ เพราะเหตุผลแห่งความจริงนั้น ไม่มีใครสามารถที่จะมาแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นไปได้เลย และพระอภิธรรมนี้เท่านั้น ที่จะทำให้เราเข้าถึงความหมายของคำว่า **อนัตตา** ในพระพุทธศาสนานี้ที่

ถูกต้องโดยแท้จริงได้ เพราะพระอภิธรรมเป็นธรรมาธิฐาน ปฏิเสธบุคคล ตัวตน เราเขาเหลือแต่เหตุผลที่ไม่ได้อยู่ในอำนาจของใคร และไม่เป็นไปตามใจใคร

ความรู้ความเห็นอันนี้แหละ ที่จะเป็นเครื่องมือสำหรับจะทำลายอัตตาตัวตนในพระพุทธศาสนาได้ **เพราะคำว่า อนัตตานี้ หาได้มีอยู่ในศาสนาอื่นไม่ ฉะนั้น** พระอภิธรรมเท่านั้นที่จะทนต่อการพิสูจน์ของผู้ที่ต้องการรู้ความจริง และจะยืนหยัดอยู่ตลอดกาลไม่มีวันสูญสลาย

ฉะนั้นหากจะมีคำกล่าวว่า **"พระอภิธรรมจะไม่ใช่พระพุทธพจน์"** หรือเป็นของเกจิอาจารย์ หรือของใคร ๆ ก็ตาม คำนี้หาเกิดประโยชน์แก่ผู้ศึกษาและผู้เข้าใจดีในพระ-อภิธรรมไม่ **เพราะความจริงพระอภิธรรมนั้นเป็นของธรรมชาติ หาใช่เป็นของใคร ๆ ไม่**

เพราะใครก็ไม่สามารถจะสร้างพระอภิธรรม คือธรรมชาติขึ้นได้ หรือจะสามารถทำลายพระอภิธรรมให้หมดสิ้นไป เพราะพระอภิธรรมนี้เป็นอิสระเสรีภาพ ไม่ได้อยู่ในอำนาจของใคร และทั้งไม่เป็นไปตามใจใครด้วย เพราะพระอภิธรรมนี้ **เป็นธรรมชาติที่ประพฤติเป็นไปตามเหตุปัจจัยของตน ๆ เอง**เท่านั้น และเป็นของสุขุมคัมภีรภาพลุ่มลึกน่าอัศจรรย์ ยากแก่สัตว์โลกที่ใจมีธุลีละออง คือ กิเลสตัณหาปกคลุมอยู่จะมองเห็นความจริงในสิ่งเหล่านั้นได้

หากแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เป็นผู้มีพระปัญญาปรีชาสามารถอันยิ่งซึ่งพวกเราใช้ศัพท์โดยคุณนามว่า **พระสัพพัญญุตญาณ** ซึ่งเป็นดวงปัญญาที่บริสุทธิ์สะอาดปราศจากธุลี คือกิเลสอันเป็นสภาพที่จะมาทำให้ปิดบังความจริง และทำให้สัตว์โลกทั้งหลายมีความเข้าใจผิดหลงเพ้อคลั่งให้ผิดไป

จากความจริงของธรรมชาติ ทำให้เที่ยวได้หลงไหลอยู่ในสังสารวัฏฏ์ไม่มีที่สิ้นสุด

พระพุทธองค์ได้ค้นพบความจริงของธรรมชาติอันนั้นว่า เกิดโดยอาศัยเหตุปัจจัยอย่างไร และจะหมดสิ้นไปด้วยเหตุปัจจัยอย่างไร และพระพุทธองค์ก็ทรงทำลายธรรมชาตินั้นสุดสิ้นลงแล้ว และปัญญาของพระองค์จึงถึงใสสะอาดบริสุทธิ์ มีพระญาณอันกว้างขวางหยั่งรู้ธรรมชาติแห่งความจริง คือ **พระอภิธรรม** แล้วพระองค์จึงทรงนำมาแสดง เพื่อเป็นเครื่องส่งเสริมดวงปัญญาบารมีของสัตว์โลก และกำจัดความมืดมัวงมงายจนไม่สามารถที่จะเข้าไปรู้ความจริงแห่งธรรมชาตินั้นได้

ฉะนั้น คำเทศนาของพระพุทธองค์ ท่านนักปราชญ์ทั้งหลายผู้มีปัญญาที่ท่านได้เข้าไปรู้แจ้งเห็นจริงตามธรรมชาติ ด้วยการฟังคำเทศนาของพระพุทธองค์ซึ่งเป็นเครื่องชี้ทาง

ท่านจึงอุปมาคำเทศนาของพระพุทธองค์ว่า **เปรียบเหมือนดวงไฟ ซึ่งทำให้เกิดแสงสว่างแก่ผู้มืดมองไม่เห็นทาง ที่ควรจะไปนั้นได้** เพราะตามธรรมดาปุถุชนทั้งหลาย ที่ยังหลงใหลเวียนว่ายอยู่ในสังสารทุกข์ย่อมมืดมัว ยังหารู้จักทางที่จะออกจากสังสารทุกข์นั้นไม่

ต่อเมื่อได้ฟังพระสัทธรรมเทศนา ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเป็นประดุจเครื่องชี้ทางหรือดวงประทีป อันเป็นเครื่องส่องทางให้แก่ผู้ที่หลงอยู่ด้วยความมืด ให้ดำเนินการออกจากสังสารทุกข์และนำไปสู่ความสุขที่แท้จริง คือ ความเป็นสุขที่หมดความปรารถนาอีกต่อไป

อันความสุขชนิดนั้น เราจะไม่ไปถึงด้วยยวดยานต่างๆ มีรถไฟ หรือ เรือไฟ เป็นต้น และไม่มียวดยานใดๆ ในโลกนี้ที่จะพาเราไปถึงได้ เพราะความสุขที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบนั้น เราจะไปถึงได้ก็ด้วยต้องเดินตามรอยพระยุคลบาท

ของพระพุทธองค์เท่านั้น ฉะนั้น ปัจจัยอันเป็นเครื่องมือที่จะให้เราเดินตามรอยพระบาทไปถึงที่สุดแห่งทุกข์นั้นก็คือ

๑. ศรัทธา ความเชื่อในพระปัญญา ความตรัสรู้ของพระองค์ที่ทรงนำมาสั่งสอนเรา

๒. ความเพียร ที่จะศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์ด้วยจิตใจมั่นคงที่ประกอบด้วยศรัทธาความเชื่อ

๓. สติ ความระลึกอยู่ในธรรมดาตามคำสั่งสอนขององค์ ที่ประกอบด้วยความเพียร และศรัทธานั้น

๔. สมาธิ ความตั้งมั่น อยู่ในอารมณ์หรือในธรรมตามคำสั่งสอนของพระองค์ ที่สัมปยุตด้วย ศรัทธา ความเพียร และสติ นั้น

๕. ปัญญา ความรู้ธรรมตามความเป็นจริง พร้อมด้วยเหตุผล ตามคำสั่งสอนของพระองค์ได้

ถ้าเราบริบูรณ์ด้วยปัจจัยทั้ง ๕ อันเป็นภาวนาอินทรีย์ คือ ธรรมที่สร้างกุศลจิตให้มีกำลังนี้แล้ว ก็เป็นอันแน่นอนว่า เราจะถึงความสุขตามที่พระองค์ทรงค้นพบนั้นแน่ทีเดียว

ฉะนั้น ข้อสำคัญจึงมีอยู่ที่ว่า พวกเราที่เป็นพุทธมามกะทั้งหลาย เราเชื่อกันแน่หรือยังในปัญญาความตรัสรู้ของพระองค์ว่าสามารถจะรู้แจ้งตามความเป็นจริงในธรรมที่เป็นไปเพื่อ **ความทุกข์** และ **ความสุข** ถ้าเราปฏิบัติตามกันแล้ว เราจะได้รับ **ความสุข** ถ้าเราไม่ปฏิบัติตามแล้ว เราจะได้รับ **ความทุกข์**

และเราเชื่อแน่กันหรือยังว่า **พระพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นเพื่อให้สัตว์โลกได้รับความสุข แม้ตลอดจนกระทั่งมดดำมดแดงก็จะได้รับความสุข จากคำสั่งสอนของพระองค์** ซึ่งในข้อนี้ใคร ๆ ก็คงจะปฏิเสธไม่ได้เพราะคำสอน

ของพระองค์นั้นเป็นคำสอนที่ให้วางเสียซึ่งสาตราทั้งปวง เป็นคำสอนที่สละเสียแล้วซึ่งการเห็นแก่ตัว และการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน และเป็นคำสอนที่จะนำมาซึ่งประโยชน์ตนและประโยชน์คนอื่น

เมื่อกล่าวเช่นนี้ ก็อยากจะขอตั้งปัญหาขึ้นถามว่า "ความสุขที่จะได้รับจากพระพุทธศาสนานั้นมีอย่างไร ?" ดิฉันเชื่อว่า เราคงจะยังไม่เชื่อในเหตุผลที่แน่นอน และเพียงพอกระมังว่าความสุขที่เกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติตามคำสอนนั้น จะทำให้เกิดประโยชน์สุขดีกว่า **กามสุข** ที่อาศัยเกิดขึ้นจากวิชาการทางโลกทางวิทยาศาสตร์

ตามทัศนะของดิฉันเวลานี้ โลกกำลังเรียกร้อง **ศีลธรรม** ให้เข้ามาสู่ประชาชนทั่วๆ ไป และกำลังพยายามหาวิธีด้วยนโยบายต่าง ๆ ที่จะให้ประชาชนเข้าถึงศีลธรรม อันนี้ก็เพราะ

ประชาชนได้เสื่อมไปจากศีลธรรม นั้นเอง เพราะธรรมดาคนเราถ้าไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียนให้เสียสุขภาพไปแล้ว เราก็ไม่ต้องไปรักษาตัว เพราะเราสบายอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะต้องวิ่งเต้นไปตามแก้ไขอีก นอกจากมองเห็นการเสื่อมเสียสุขภาพในร่างกายเกิดขึ้นแล้ว จึงทำการแก้ไข เพื่อเรียกร้องสุขภาพที่เสื่อมเสียไปนั้นให้กลับคืนมา

ฉะนั้น ข้ออุปมาอันนี้ฉันใด การเรียกร้องศีลธรรมของเราด้วยวิธีต่างๆ ก็ฉันนั้น แต่จะอย่างไรก็ตาม ในการเผยแพร่และอบรมศีลธรรมที่จะให้เข้าสู่จิตใจของประชาชน เพื่อให้โลกเข้าถึงสันติด้วยการวางเสียซึ่งสาตราต่างๆ อันเป็นเครื่องประหัตประหารและเบียดเบียนกันนั้น การกระทำใดๆ ที่ประกอบด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์กว่านี้ ดิฉันขออนุโมทนาที่ประกอบไปด้วยความปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง

พระพุทธเจ้าให้ความสุขอะไร?

ต่อไปนี้จะกล่าวถึง**ความสุข**ที่จะได้รับจากคำสั่งสอนของพระบรมศาสดานั้นคืออะไร ? ถ้าเราจะมองดูผิวเผินแล้ว เราก็จะมองไม่เห็นเลยว่าพระพุทธองค์ทรงนำเอาความสุขอะไรมาประทานให้แก่เรา เพราะไม่เคยปรากฏว่าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยกอบโกยเงินทอง ทรัพย์สมบัติ มาให้ใครได้รับความสุขความสบายที่ไหนเลยสักคนเดียว ก็ด้วยการมองผิวเผินดังว่านี้เอง จึงเป็นเหตุที่จะให้คนทั้งหลายไม่อยากที่จะประพฤติปฏิบัติตาม

นอกจากจะมีผู้มีความสามารถ พยายามชี้แจงให้เขามองเห็นเหตุผลว่า ถ้าเขาจะประพฤติปฏิบัติตามแล้ว เขาจะได้รับความสุขทั้งตัวเขาและคนอื่นได้จริง และเขาจะต้องรู้ด้วยว่า ความสุขที่ได้รับจากพระพุทธศาสนานั้นคือ

ความสุขอย่างไร ? เพราะคนเราโดยมากเข้าใจว่า **ความสุขนั้นอยู่ที่เงินทอง และอำนาจวาสนา หรือยศศักดิ์** เมื่อมองเห็นว่า พระพุทธศาสนา ไม่มีทางที่จะนำสิ่งเหล่านี้มาให้ได้ ก็เป็นธรรมดา อยู่เองที่จะไม่อยากสนใจใยดีต่อคำสอน

ฉะนั้น ในวาระนี้ ดิฉันก็จะถือโอกาสลอง นำเอาเหตุผล ที่จะทำให้เกิดความสุขจาก พระพุทธศาสนามาอธิบายให้พี่น้องที่มีสำมะโน ครัวเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธด้วยกันฟังดู บางที อาจเกิดประโยชน์แก่ท่านบ้าง

ความสุขอะไรที่เราต้องการ

ก่อนอื่น จะต้องทำความเข้าใจกันเสียก่อน ว่า ความสุขที่เราทุกคนต้องการนั้นคืออะไรกันแน่ เพราะความสุขนั้นเกิดได้ ๒ ทาง คือความสบาย กายกับความสบายใจ ความทุกข์ก็มี ๒ ทาง เหมือนกัน คือความทุกข์กายกับความทุกข์ใจ

และในความสุขทั้ง ๒ ทางนี้ ท่านเห็นว่าสุขทางไหนสำคัญ และทุกข์ทางไหนสำคัญ คือ สุขใจทุกข์ใจสำคัญ หรือว่า สุขกายทุกข์กายสำคัญ

ก่อนที่ท่านจะตอบปัญหาเรื่องนี้ ท่านจะต้องนึกดูเสียก่อนว่า คนและสัตว์ในโลกนี้ที่ต้องได้รับความเดือดร้อนคือทุกข์บ้าง สุขบ้าง ที่วุ่นวายกันอยู่ในโลกนี้นั้น เพราะกายเป็นเหตุ หรือใจเป็นเหตุ

ในความรู้สึกของดิฉันแล้วเห็นว่า **ใจ** นั่นแหละเป็นสิ่งสำคัญ ฉะนั้นดิฉันจึงเห็นว่า **ความสุขใจทุกข์ใจ** นั่นแหละเป็นของสำคัญยิ่งกว่า **สุขกายทุกข์กาย** เพราะสุขกายนั้นเป็นของหาได้ไม่ยากเย็นเลย เพราะเหตุว่า กายไม่ต้องการอะไรมากมาย กายต้องการแต่เพียง **กินอิ่มหนึ่ง** กับ **นอนหลับตื่นหนึ่ง** ถ้าเพิ่มเติมอีก อย่างมาก**ก็คือ เครื่องกันหนาวกันร้อนและยารักษาโรค** เท่านั้น นอกจากนั้นกายไม่

ต้องการอะไร

ฉะนั้น การหาความสุขให้แก่กายนั้น ก็รู้สึกว่าจะไม่ยากเย็นอะไร อย่าว่าแต่คนเลย แม้แต่สัตว์เดียรัจฉานก็ยังหาได้ เพราะเรายังไม่ค่อยได้เคยเห็นสัตว์เดียรัจฉานอดตาย ถ้าต้องการเพียงแค่นี้ดูไม่ลำบากอะไร เพราะลาภยศ สรรเสริญ กายไม่ต้องการ

ทีนี้ลองหันมาดู **ทางใจ** ว่า **ใจต้องการ** ความสุขอะไร ความจริงถ้าถามใจๆ ก็คงบอกว่า **ฉันต้องการความสบายใจ** ก็ใจที่สบายนั้นคืออย่างไรเล่า? ใจก็จะบอกว่า ใจที่สบายนั้นก็คือ **ใจที่เฉย ๆ ไม่มีความรัก ไม่มีความโกรธ ไม่มีความทะเยอทะยานในลาภยศ ไม่มีความเสียใจ คับแค้นกลัดกลุ้ม ไม่มีความอิจฉาริษยา แข่งดี หรือคิดเบียดเบียนต่อเพื่อนสัตว์ที่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน หรือใจที่ไม่มีอาการฟุ้งซ่าน และสะดุ้งหวาดกลัวต่อภัย**

ต่าง ๆ ใจอย่างนี้แหละที่เราต้องการ ใจก็จะบอกแก่เราว่า **ใจต้องการความสบายอย่างนี้**

ดิฉันก็คิดว่า ทุกคนก็ต้องการใจอย่างนี้กันทุกๆ ท่านใช่หรือไม่ ?

แต่ทำไมทุกๆ คนจึงหาใจอย่างนี้กันไม่ได้ ทั้งๆ ที่ทุกๆ คนก็พยายามจะหาใจอย่างนี้กันอยู่ จึงได้ขวนขวายกระเสือกกระสนวุ่นวาย แสวงหาลาภ ทุจริตเบียดเบียนกัน ก็เพื่อจะระงับความกระวนกระวายและยุ่งเหยิงที่เกิดขึ้นในหัวใจตามอาการดังกล่าวมาแล้ว

ในที่สุดก็ไม่ได้ความสุขใจดังที่ตนต้องการ เมื่อหนักเข้าๆ ก็เกิดรบราฆ่าฟันกัน ก็เป็นกำลังทำให้ความทุกข์เพิ่มขึ้น ให้ความทุกข์เกิดระบาดขึ้นใหญ่โต แผ่นดินก็จะกลายเป็นไฟไป เพราะอะไรเล่า? ก็เพราะเหตุที่เราไม่รู้กันใช่ไหมว่าความทุกข์ต่างๆ เหล่านั้น มันเกิดขึ้นเพราะอะไร ? และไม่รู้ด้วยว่า ความทุกข์เหล่านี้มัน

จะสงบลงได้เพราะอะไร เราจึงเข้าถึงความสุขที่เราต้องการไม่ได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้มีปัญญาอันยิ่งยอดกว่ามนุษย์ทั้งปวงในโลก จึงได้เกิดความตรัสรู้ขึ้นด้วยพระองค์เอง คือ พระองค์ทรงตรัสรู้ว่าความทุกข์ทั้งหลาย ที่ทำให้สัตว์โลกทั้งมวลดิ้นรนเดือดร้อน กระเสือกกระสน ทุรนทุรายกันอยู่ทุกวันนี้นั้น เพราะเหตุอะไร และพระพุทธองค์ก็ทรงรู้เหตุนั้นด้วย และทรงทราบถึงวิธีอันเป็นนโยบายที่จะดับเสียซึ่งเหตุนั้นด้วย

และในการที่พระองค์ทรงทราบนั้น หาได้ทรงทราบด้วยการนึกคิด คาดคะเนเอาก็หามิได้ พระองค์ได้ทรงค้นพบ และทั้งได้ทรงพิสูจน์จนได้ผลมาแล้วด้วยพระองค์เอง จนเป็นที่แน่นอนแล้วจนพระองค์หลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงตามที่กล่าวมาแล้วโดยสิ้นเชิง และได้ทรงตั้งอยู่แล้วในความสุขที่สัตว์โลกพึงแสวงอยู่ ต่อจากนั้นมาด้วยพระ

มหากรุณาคุณก็ได้ปรากฏขึ้นในท่ามกลางแห่งดวงพระหฤทัยอันบริสุทธิ์นั่นเอง ด้วยพุทธประสงค์ที่จะให้สัตว์โลกทั้งหลายได้รอดพ้นจากทุกข์ที่สัตว์กำลังกระเสือกกระสน วิ่งหาทางออกอยู่ แต่ออกไม่ได้ เพราะไม่รู้จักทาง

ด้วยเหตุนี้เอง พระพุทธศาสนา คือคำสั่งสอนของพระองค์ จึงหลั่งไหลออกมาสู่สัตว์โลกทั้งปวงประดุจดังน้ำทิพย์ ถ้าหากได้สาดกระเซ็นไปถูกใครเข้าแล้ว ผู้นั้นก็จะสงบจากความเดือดร้อนทุรนทุราย ผู้นั้นก็จะเข้าถึงความสุขกาย สุขใจตามสมควร คือ ตามส่วนของน้ำพระพุทธมนต์นั้น

พระพุทธมนต์ คือ อะไร ?

ก็เราทั้งหลายที่ได้อยู่ในประเทศ ที่มีพระพุทธศาสนา ทุกท่านก็ทราบดีแล้วมิใช่หรือว่าพระพุทธมนต์นั้นคืออะไร พระพุทธมนต์ที่

สำหรับขับไล่ภูตผีปีศาจที่มาก่อกวนให้สัตว์โลกเดือดร้อนนั้นก็ได้แก่ ศีล, สมาธิ, ปัญญา นั่นเองและปีศาจที่มาสิงจิตใจเราแล้วก็ก่อกวนให้ โลกได้รับความเดือดร้อนนั้นก็ได้แก่กิเลส ๑๐ นั่นเอง หัวหน้าของเจ้ากิเลสทั้ง ๑๐ ตนนั้น ก็คือ โลภ, โกรธ, หลง นี้แหละ ฉะนั้น ถ้าเจ้าปีศาจ ๓ ตนนี้เข้าสิงจิตใจสัตว์โลกเมื่อใด เมื่อนั้นจิตใจของสัตว์โลกทั้งหลายก็จะเกิดความกระวนกระวายเดือดร้อนทั้งตนและคนอื่นเมื่อนั้น

ฉะนั้น ถ้าใครยังไม่สามารถที่จะขับปีศาจทั้ง ๓ นี้ออกไปได้ ก็อย่านึกเลยว่า จะรอดพ้นจากทุกข์ได้ และปีศาจพวกนี้ก็หาวิธีอื่นที่จะทำให้มันเกรงกลัว หนีออกจากเราไปไม่ได้ไม่นอกจากพระพุทธมนต์ คือ ศีล, สมาธิ, ปัญญาเท่านั้น จึงจะทำให้มันเกรงกลัว หรือหลีกหนีออกไปได้ เมื่อเราขับมันออกไปได้เท่าใด เราก็จะรับความสุขมากเท่านั้น

โดยเหตุผลดังกล่าวมานี้ จึงได้ชื่อว่า พระพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นในโลก แล้วก็นำเอาความสุขมาประทานให้แก่สัตว์โลก คือ ศีล, สมาธิ, ปัญญา นี้เอง **แต่เป็นที่น่าเสียดาย ที่สัตว์โลกโดยมากมองไม่เห็นความสุขที่เกิดจาก ศีล, สมาธิ, ปัญญา นั้นอย่างไร** ความจริงนั้น ดิฉันเห็นว่า นอกจากศีลธรรมแล้ว ไม่มีอะไรจะทำให้โลกเข้าถึงความสุขได้เลย

ศีล, สมาธิ, ปัญญา ทำให้เป็นสุข

ฉะนั้น จึงตั้งเป็นคำถามว่า ศีล, สมาธิ, ปัญญา จะทำให้เป็นสุขอย่างไร ในเรื่องนี้ ดิฉันจะลองอธิบายประโยชน์ที่เกิดจากศีลก่อน เท่าที่สติปัญญาของดิฉันมองเห็น หรือเท่าที่ดิฉันได้รับผลด้วยตนเอง แต่ก่อนที่จะอธิบายประโยชน์ที่เกิดจากศีลนั้น จะต้องตั้งความทุกข์ขึ้นเป็น ๒ อย่างก่อน คือ ความเดือดร้อนตนเองอย่าง ๑

และความเดือดร้อนของคนอื่นอย่าง ๑ เราจะตั้งกิเลสขึ้นเป็น ๒ ประเภทก่อน คือกิเลสชนิดหนึ่ง เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ทำให้จิตใจของตนเองนั้นมีความเดือดร้อน กระสับกระส่าย หวาดกลัว แต่ยังไม่ถึงกับทำให้คนอื่นเดือดร้อน กิเลสอย่างนี้ เรียก **ปริยุฏฐานกิเลส** เป็นกิเลสอย่างกลาง ยังไม่ถึงกับแสดงฤทธิ์ออกมาข้างนอก แต่กิเลสนั้นเองถ้าหากไม่มีอะไรมาระงับให้หมดสิ้นลงแล้ว ก็ย่อมมีกำลังกำเริบรุนแรงขึ้น ไหลท้นออกมาทางกาย และวาจา ประดุจพญานาคพ่นพิษออกมาเป็นไฟ เพื่อจะให้โลกไหม้พินาศเป็นจุณมหาจุณไป ถ้าตัวเล็กหรือพิษน้อยหน่อยก็ทำความเดือดร้อนแก่โลกเป็นส่วนน้อย ถ้าตัวใหญ่หรือมีพิษมาก ก็ทำความเดือดร้อนพินาศให้แก่โลกมากมายกว้างขวาง อาจแผ่พิษสงออกไปจนถึงนานาประเทศก็ได้ กิเลสอันนี้เรียกว่า **วิติกมกิเลส** เป็นกิเลสอย่างหยาบ

กิเลสอันนี้แหละที่ทำให้สัตว์โลกเดือดร้อนระบาดอยู่ทั้งตนเอง และคนอื่นทุกบ้านทุกตำบลทุกอำเภอ ทุกจังหวัด ทุก ๆ ประเทศ และทุกชาติทุกภาษา ก็ถ้ากิเลสนี้กำเริบรุนแรงมากขึ้นเท่าไรการทุจริตฉ้อโกง ปล้นสะดม รบราฆ่าฟันกันก็มีมากเท่านั้น และกิเลสประเภทนี้ เราจะห้ามปรามทำลายมันด้วยวิธีอื่น ๆ หรือจะใช้อาวุธยุทโธปกรณ์อะไรก็ไม่ได้ทั้งสิ้น หรือจะใช้เวทมนตร์คาถาฤทธิ์เดชอะไรก็ไม่สำเร็จ หรือจะใช้ตำรวจ ทหาร ผู้พิพากษา หรือจะสร้างกฎหมายขึ้นสัก ๑๐๐ เล่มเกวียน ก็ไม่สามารถที่จะปราบปรามกิเลสอันนี้ให้หมดสิ้นไปได้

นอกจากกฎหมายของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระองค์ทรงไว้ให้ คือศีลเพียง ๕ ข้อเท่านั้นก็พอแล้ว เพราะศีลเป็นข้อปฏิบัติที่พึงจะระงับและปราบปรามกิเลสที่จะหลั่งไหลออกจาก **ทางกาย** และ **ทางวาจา** อันเป็นเหตุที่

จะทำให้คนอื่นได้รับความเดือดร้อน ให้เกิดทุกข์โทมนัส เศร้าโศกถึงกับทำให้ต้องเสียชีวิตไปจนนับไม่ถ้วน ตลอดจนถึงสัตว์เดียรัจฉานด้วย

ถ้าหากว่า ประชาชาวโลกทั้งหลายต่างคนต่างมองเห็นประโยชน์ของศีลธรรมด้วยกันแล้ว พากันปฏิบัติรักษาศีลธรรมให้มีจำนวนมากขึ้นเท่าใด ความเดือดร้อนนานาประการตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็สงบลงมากเท่านั้น ตลอดไปจนถึงสัตว์เดียรัจฉานด้วย อนึ่ง ถ้าพวกเราใช้กฎหมายของพระพุทธเจ้าเพียง ๕ ข้อเท่านั้น เราก็จะพากันถึงความเป็นเสรีภาพที่เราเรียกร้องต้องการอยู่เวลานี้ทั่วทั้งโลก ความจริงเรามีศีล ๕ เท่านั้น เราก็จะเป็นคนอยู่เหนือกฎของโลกแล้ว เราจะมีเสรีภาพ ไม่มีกฎหมายอะไรที่จะบังคับเราได้ และจะไม่มีตำรวจทหาร หรือคุกตะรางใดๆ ที่จะเกี่ยวข้องบังคับบัญชาให้เราเข้าไปอยู่ในที่นั้นได้ และมือหรือเท้าของเราก็จะ

ไม่ต้องแตะขื่อคา โซ่ตรวน และกุญแจมือเลยเป็นอันขาด เพราะด้วยอำนาจของกฎหมายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ ศีล ๕ เท่านั้น

และเราจะไม่ต้องจ้าง ตำรวจ ทหาร และผู้พิพากษา หรือตั้งกระทรวงมหาดไทยให้มาพิทักษ์รักษาหรือมาคุ้มครองตัวเรา เป็นการช่วยเศรษฐกิจไม่ให้ต้องได้รับการฝืดเคือง เราจะสบายใจและเป็นสุข ไม่ต้องมีความสะดุ้งหวาดกลัวในการที่จะได้ผลของการทุจริต เราจะมองดูตากันด้วยความรักใคร่และเมตตา กรุณาต่อกัน เราจะไม่ได้ยินเสียงด่าทอสาปแช่ง เราจะได้ยินแต่คำสรรเสริญเยินยอต่อคุณของศีลธรรมที่เราได้รับอยู่ เราจะเดินไปไหนในเวลาใด ก็จะเดินไปตามสบายไม่ต้องมีความหวาดกลัว บ้านเราก็ไม่ต้องใส่กุญแจ

ขอให้ท่านผู้มีปัญญาทั้งหลาย โปรดนึกดู

สภาพของโลกตามที่กล่าวมานี้ว่า**โลกจะมีความสุขหรือไม่ หากทุกคนในโลกได้พากันมองเห็นประโยชน์ของศีลธรรมดังที่ได้เรียนมานี้แล้วพากันประพฤติปฏิบัติตามกัน โลกของเราก็จะเป็นประดุจโลกสวรรค์นั่นเอง**

นี่แหละเป็นอานิสงส์คือ ความสุขที่เกิดจากศีลที่พระพุทธองค์ทรงนำมาประทานไว้ให้ เพื่อสัตว์โลกเข้าถึงความสุข ฉะนั้น **ความสุขที่แท้จริงนั้นหาได้เกิดจากลาภยศและอำนาจวาสนาไม่** พระองค์ทรงสั่งสอนไว้ว่า ความสุขที่แท้จริงนั้น จะต้องเกิดจาก **ศีล สมาธิ ปัญญา** ทั้งนี้เพราะข้อปฏิบัติทั้ง ๓ นี้เป็นเครื่องทำลายกิเลส อันเป็นตัวเหตุที่ทำให้โลกเดือดร้อน หรือลุกเป็นไฟขึ้น

ฉะนั้น สมเด็จพระพุทธองค์จึงทรงพยากรณ์ว่า กิเลส คือ โลภะ โทสะ โมหะ ทั้ง ๓ นี้เป็นไฟ ๓ กอง เรียกว่า ราคัคคิ โทสัคคิ โมหัคคิ

ซึ่งแปลว่า ไฟ คือ ราคะ ไฟคือ โทสะ ไฟคือ โมหะ หมายความว่า โลกต้องเดือดร้อน เพราะโลภะ เพราะโทสะ เพราะโมหะ ทั้ง ๓ กองนี้เอง **ถ้าหากไฟทั้ง ๓ กองนี้สงบลงได้เท่าไร ความสุขก็จะเกิดแก่สัตว์โลกมากเท่านั้น หาใช่ความสุขจะเกิดจากลาภยศไม่**

โดยเหตุนี้ พระพุทธองค์ทรงแสดง **ศีล สมาธิ ปัญญา** อันเป็นข้อปฏิบัติที่สำหรับจะทำให้ ไฟ ๓ กองสงบลงตามส่วนของข้อปฏิบัตินั้นๆ โลกจะเกิดความสุขขึ้นตามส่วนของไฟ คือกิเลสที่สงบลง

ลาภ ยศ อำนาจ ให้ความสุขได้จริงหรือ ?

ในเรื่องนี้ หากผู้มีปัญญาพิจารณาให้เข้าถึงเหตุผลโดยแท้จริงแล้ว ก็คงจะเชื่อแน่อย่างไม่ต้องสงสัยเลย ขอให้พิจารณาดูให้แน่เถิดว่า **ลาภ ยศ** และ **อำนาจวาสนา** จะเป็นเหตุให้ได้รับความสุขแน่หรือ ดิฉันคิดว่าไม่แน่เลย บางผู้

มีอำนาจวาสนา แต่ถ้าในใจของเขาขาดศีลธรรม หรือ ลาภ ยศ เหล่านั้น ถ้าเกิดขึ้นเพราะการขาดศีลธรรม แล้ว ลาภ ยศ เหล่านั้น หาได้ทำให้ผู้นั้นได้รับความสุขไม่เลย หรือบางที ลาภ ยศ เหล่านั้นอาจทำให้ท่านได้รับความทุกข์อย่างใหญ่หลวงทีเดียว เต็มไปด้วยความหวาดหวั่นในภยันตราย หรือบางทีอาจถึงชีวิตก็เป็นได้

แต่คนเราเวลานี้มักจะมอง**ไม่เห็นความทุกข์ โทษภัยของการขาดศีลธรรม และมองไม่เห็นความสุขที่เกิดขึ้นจากศีลธรรม** จึงเป็นการยากที่จะทำให้ศีลธรรมเกิดขึ้นในจิตใจได้ ต่างคนก็ต่างมุ่งแต่จะสร้าง **ลาภ ยศ** กันถ่ายเดียวเท่านั้น สุดแต่จะได้มาด้วยวิธีใดก็ตาม มิได้คำนึงศีลธรรม จึงเป็นเหตุที่เกิดการเบียดเบียนฆ่าฟันกัน คดีอาชญากรรมจึงเพิ่งปริมาณขึ้นอย่างสุดเหวี่ยง ทาง**ผู้บริหาร**ก็พยายามหาวิธี

ป้องกันทุกวิถีทาง พยายามสร้างทหาร ตำรวจ ก็ปราบปรามไม่ไหว จนกระทั่งต้องเอาสุนัขมาช่วยปราบร่างกฎหมายขึ้น ผลิตตุลาการขึ้นจนไม่มีงบประมาณ จะให้ก็ยังไม่เห็นจะทำให้จำนวนอาชญากรรมลดน้อยลงสักที ทั้งนี้ก็เพราะอะไร ก็เพราะเหตุว่า ทำอะไรกันก็นึกทำกันโดยมิได้พิจารณาถึงเหตุผลว่า มันมาจากเหตุอะไร เพราะธรรมทั้งหลายนั้น ต้องไหลมาจากเหตุ

แต่เวลานี้ไม่แก้เหตุ เราแก้แต่ที่ผลกัน จะเป็นผลสำเร็จได้อย่างไร เพราะมันผิดกฎธรรมชาติ เหมือนที่จะรักษาโรค ถึงหมอจะมียาหรือจะมีวิธีรักษาโรคให้วิเศษอย่างไรก็ตาม แต่ไม่ตรวจดูสมุฏฐานให้รู้แน่เสียก่อนว่า โรคนี้เกิดจากอะไร ถึงจะมีการรักษาพยาบาลอย่างไรก็ไม่ได้ผลนั่นเอง บางทีก็กลับทำให้โรคภัยนั้นเพิ่ม

ปริมาณมากขึ้นเสียด้วยซ้ำ เพราะแก้ไม่ถูกจุดนั่นเอง

ฉันใดก็ดี เหมือนกับโรคของเราเวลานี้ก็ฉันนั้น เพราะ **โลกเวลานี้กำลังจะแก้ที่ผลกันและก็ส่งเสริมเหตุ เพื่อให้เกิดผลนั้น ดูๆ แล้วมันก็น่าขันจริงๆเพราะน่าจะรู้เหลือเกินว่าการเบียดเบียนรบราฆ่าฟันกันนั้นมันเกิดเพราะการขาดศีลธรรมนั่นเองเป็นเหตุ**

ฉะนั้น ในทางที่ถูกแล้ว เราก็ควรจะหาวิธีนำประชาชนให้หันเข้ามาหาศีลธรรม ด้วยวิธีตั้งการศึกษาอบรมกันขึ้นให้จริงๆ จังๆ ไม่ใช่ทำกันอย่างผักชีโรยหน้าเท่านั้น

เราจึงควรจะจัดตั้งการศึกษา ในศีลธรรมกันขึ้น ให้เป็นไปอย่างจริงจัง และการที่จะตั้งหลักอบรมศีลธรรมนี้ ก็คือ ตั้งหลักการศึกษาวิชาในทางพระพุทธศาสนานั่นเอง และในการศึกษาหลักวิชาในทางพระพุทธศาสนานั้น จะ

ต้องถือว่า เป็นประเด็นสำคัญของชาติทีเดียว เพราะที่จะใช้นามว่า **ชาติอารยะ** ได้นั้น หาได้อยู่ที่อำนาจราชศักดิ์ หรืออยู่ที่ ลาภ ยศ หรืออยู่ที่การมีอาวุธยุทธภัณฑ์ สำหรับเอาไว้เป็นเครื่องประหัตประหารกันอย่างชั้นเยี่ยมยอด จนเป็นที่หวั่นเกรงของพวกมนุษย์ที่โง่หลงอยู่ หรือเป็นที่ยินดีของชนพาลทั้งหลายเช่นนี้หรือจึงควรจะเรียกว่า ชาติอารยะก็หาไม่ ชาติที่นักปราชญ์จะยกย่องว่าควรจะเป็น **อารยชาตินั้น ก็อยู่ที่มีประชาชาติที่มีศีลธรรม** นั่นเอง จึงจะสมควรได้นามว่า **ชาติอารยะ** เพราะศีลธรรมเท่านั้นที่จะทำให้มนุษย์ทั้งหลายได้นามว่าเป็น**อารยชน** คือ เป็นชนที่ประเสริฐ หรือเป็นสัตว์ที่ประเสริฐ

ถ้ามนุษย์เราขาดศีลธรรมเสียแล้ว ก็จะมีอะไรเล่าเป็นเครื่องทำให้เห็นว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่ประเสริฐแตกต่างกว่าสัตว์เดรัจฉานทั้งหลาย เพราะทุกสิ่งทุกอย่างก็มีความเป็นไปอย่างเดียว

มีความต้องการในส่วนสำคัญ ๆ ก็เหมือนกัน และมีอวัยวะในส่วนร่างกายก็เช่นเดียวกัน และจะต้องการสุขเกลียดทุกข์ด้วยกัน และทั้งยังต้องเกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็เหมือนกันอีก ไม่เห็นจะมีอะไรที่แปลกกันเลย ก็เพราะ **ศีลธรรม** เท่านั้นที่จะทำให้สัตว์มนุษย์แปลกไปกว่าสัตว์เดียรัจฉาน

เพราะมนุษย์รู้จักมีศีลธรรม และรู้จักคุณประโยชน์ของศีลธรรมและรู้จักปลูกเพาะศีลธรรมให้เกิดมีขึ้นในจิตใจได้แต่สัตว์เดียรัจฉานนั้น ไม่รู้จักทำให้ศีลธรรมบังเกิดขึ้นแก่ตนได้

อันที่จริง ถ้าเราจะกล่าวกันตามความเป็นจริงแล้ว ในส่วนเดียรัจฉานนั้น ถึงหากจะไม่มีศีลธรรม ก็หาได้ทำความเดือดร้อนให้แก่สัตว์โลกเท่าใดนักไม่ แต่ถ้ามนุษย์ขาดศีลธรรมแล้ว ก็อาจจะทำความเดือดร้อนให้แก่สัตว์ที่อยู่ร่วมโลกเดียวกันมากกว่าสัตว์หลายเท่าพันทวีทีเดียว

โดยเหตุนี้ ดิฉันจึงเรียนว่า ทุกๆประเทศและทุกๆ ชาติ ควรจะถือว่าการอบรมศีลธรรมนี่แหละเป็นหลักสำคัญของมนุษย์ เพราะศีลธรรมเท่านั้นที่จะทำให้มนุษย์ที่อยู่ร่วมโลกเดียวกันนั้น อยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข

และก็ศีลธรรมนี้ จะเกิดแก่จิตใจของสัตว์มนุษย์นั้นได้ เพราะเหตุอะไร ก็ต้องเพราะมี **ศรัทธา** เป็นเหตุ ก็ศรัทธานั้นเกิดจากอะไรเล่า ก็ต้องมาจากการศึกษาเป็นเหตุ เพราะเมื่อเราได้ศึกษา จนกระทั่งได้เหตุผลในคุณประโยชน์ของศีลธรรมแล้ว แน่นอน ! เมื่อนั้นแหละ เราจึงมีศรัทธาประพฤติปฏิบัติในศีลธรรมนั้น ๆ

ฉะนั้น ดิฉันจึงเห็นว่า ในการที่จะอบรม*ศีลธรรมให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนนั้น ก็เห็นมีอยู่ทางเดียว คือ ต้องตั้งหลักการศึกษาพระพุทธศาสนาอย่างชนิดเอาจริงเอาจังกัน และช่วยกันสนับสนุนการศึกษาหลักวิชาในทางพระพุทธ*

ศาสนาขึ้น ให้เป็นหลักฐานจนเป็นระเบียบประเพณีเข้าไปจับอยู่ในจิตของประชาชนทั่วๆ ไป จนถือกันว่า ต้องเป็นประเพณีดังนี้ จะต้องประพฤติดังนี้ จะต้องปฏิบัติอย่างนี้ เป็นประเพณีของชาติเมื่อใด เมื่อนั้นแหละศีลธรรมจึงจะบังเกิดแพร่หลายขึ้นในบรรดาประชาชนทั่วๆ ไปได้ เพราะประเพณีเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยเหลือชักจูงจิตใจของมนุษย์เราที่จะเป็นไปตามความนิยมของชาติหนึ่งๆ ได้โดยไม่ต้องอาศัยอาชญา เพราะในการที่จะอบรมให้มนุษย์เรา ประพฤติความดี หรือความชั่วได้นั้นก็มีอยู่ ๓ นัยด้วยกัน ***๑. ด้วยประเพณี ๒. ด้วยพระศาสนา ๓. ด้วยอาชญา***

ชั้นแรก ต้องอบรมกัน **ตามประเพณี** ก่อน เช่นระเบียบประเพณีของชาติหนึ่งๆ นิยมกันอย่างไรว่าดี ระเบียบของผู้หญิงจะต้องทำอย่างไร และระเบียบของผู้ชายนั้นจะต้องปฏิบัติ

กันอย่างไร หรือ พ่อ แม่ ลูก บ่าว นาย อาจารย์และศิษย์เหล่านี้ เป็นต้น จะต้องปฏิบัติต่อกันอย่างไรจึงถูกต้องตามประเพณีที่นิยมกันว่าดีหรือเลว

ชั้นที่ ๒. เมื่อประเพณีเอาไว้ไม่อยู่แล้ว ก็ต้องอาศัย **ทางพระศาสนา** ช่วยอบรม ชี้แจงให้เห็นเหตุผล ในความประพฤติดี ประพฤติชั่ว จนเกิดปัญญารู้แน่ชัดขึ้นมาด้วยตัวของตัวเอง โดยไม่ต้องอาศัยเชื่อตามคนอื่นเหมือนดังตอนแรก อันนี้ก็เป็นเหตุอันหนึ่งที่จะทำให้คนประพฤติดีประพฤติชั่วได้

ชั้นที่ ๓. เมื่อทั้ง ๒ ชั้นนั้นก็ถือเอาไม่ได้แล้ว คราวนี้ต้องใช้บังคับ **ด้วยอาชญา** ให้เป็นไปตามประเพณีนิยมนั้นเอง ฉะนั้น บางคนไม่ต้องอาศัยศาสนา เขาก็ยังประพฤติความดี ให้เป็นไปตามประเพณีนิยมได้ แต่บางคนเฉพาะ

ประเพณีไม่พอ ต้องอาศัยทางพระศาสนาด้วย ดังเช่น บางคนที่ชอบดื่มสุราจนติด หรือชอบเล่นการพนัน เป็นต้น ถึงแม้รู้ว่าไม่เป็นที่นิยมของสังคม หรือประเพณีก็ตามแต่ ก็อดที่จะดื่มหรืออดที่จะเล่นไม่ได้ เมื่อหันไปเข้าวัดเข้าวาแล้ว บางทีก็เลยละความประพฤติเช่นนั้น แต่บางคนได้กระทำทั้ง ๒ อย่างแล้ว ก็ยังละไม่ได้ จะต้องถูกจับไปลงโทษลงทัณฑ์เสียก่อน แล้วจึงจะงดเว้นได้ แต่หากว่า ร้ายจริงๆ แล้ว ทั้ง ๓ อย่างนั้นก็ยังละไม่ได้ คนประเภทนี้ก็เป็นอันว่า เขาจะต้องแบกความชั่วนั้นติดตัวไปจนตายแล้ว และเอาไปใช้ชาติหน้าอีกต่อไป

ฉะนั้น ดิฉันจึงเห็นว่า**ผู้มีอำนาจในอาชญา** นั่นแหละ เป็นรากฐานและเป็นเหตุปัจจัยสำคัญในการที่จะนำประชาชนให้ประพฤติความดี และความชั่วได้ง่าย และทั้งได้ผลเร็วด้วย และข้อสำคัญที่สุดนั้น ก็คือผู้นั้น

จะต้องเป็นผู้ลงมือประพฤติเป็นตัวอย่างด้วย ใช่ว่าเป็นแต่เพียงจะออกกฎหมายเอาไว้ใช้ สำหรับให้คนอื่นเขามีศีลธรรม แต่ตัวของตัวเอง หามีศีลธรรมดังที่ตนเองต้องการไม่ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ก็นับว่าเป็นอันไร้ผล เพราะใน**หลักคำสอนของพระพุทธศาสนานั้น จะต้องทำตนให้เป็นที่พึ่งแก่ตนเอง แล้วจึงทำประโยชน์ให้แก่คนอื่น** ซึ่งจะจัดได้ว่าได้ทำทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์คนอื่น อย่างนี้แหละจึงเป็นที่สรรเสริญของบัณฑิตอันแท้จริง เพราะการอบรมสั่งสอนตนนั่นแหละย่อมได้ผลดียิ่งกว่าที่จะให้คนอื่นอบรม ดังพระพุทธภาษิตว่า **ชนะตนของตนเองนั่นแหละประเสริฐกว่าชนะคนอื่นทั้งปวง**

โดยเหตุนี้ คำสอนในพระพุทธศาสนานี้ จึงวางหลักไว้ ๓ ชั้น ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นหลักที่จะต้องอบรมตัวเองทั้ง ๓ ชั้นนี้ เป็น

ข้อปฏิบัติสำหรับอบรมจิตใจ เพราะคนเรานั้นจะดีหรือชั่วก็อยู่ที่จิตใจ หาได้อยู่ที่ร่างกายไม่ ฉะนั้น ถ้าหากว่าผู้ใดได้พยายามอบรมจิตใจของตนให้อยู่ในหลักปฏิบัติทั้ง ๓ ชั้นนั้น จะเป็นชั้นใดชั้นหนึ่งก็ตาม นับตั้งแต่ศีล ๕ เป็นต้นไป ก็จะได้ชื่อว่า เป็นผู้ได้ทำประโยชน์สุขให้แก่ตน และคนอื่นหรือเรียกว่า ทำให้โลกบังเกิดสันติ หรือเข้าถึงสันติสุขก็ได้ เพราะโลกนั้นก็ไม่ใช่อื่นไกลเลย โลกก็ได้แก่ รูปนามขันธ์ ๕ คน ๆ หนึ่งนั่นเอง

คำสอนในพระพุทธศาสนานั้นมี ๓ ชั้น ชั้นที่ ๑ คือ **ปริยัติศาสนา** ชั้นที่ ๒ คือ **ปฏิบัติศาสนา** ชั้นที่ ๓ คือ **ปฏิเวธศาสนา** ฉะนั้น การเข้าถึงพระพุทธศาสนาจึงต้องเข้าถึงให้ถูกต้องทั้ง ๓ ชั้น จึงนับได้ว่าเป็นการเข้าถึงโดยแท้จริง เพราะขั้นแรกเราจะต้องเข้าถึงขั้นปริยัติให้ถูกต้อง ทั้งอรรถะและพยัญชนะเสียก่อน แล้วจึงเป็นบันไดรองรับขึ้นไปถึงปฏิบัติ จึงจะถูกทาง

ที่แท้จริงได้ เมื่อทั้ง ๒ ขั้น คือปริยัติ และปฏิบัติ ปรับปรุงได้ถูกต้องแล้ว ก็สามารถจะเข้าถึงขั้น ปฏิเวธ อันเป็นจุดหมายปลายทางของชาวพุทธ ทั้งหลาย

ขั้นปริยัติ ก็ได้แก่ พระสูตร พระวินัย และ พระปรมัตถ์

ขั้นปฏิบัติ ก็ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา

ขั้นปฏิเวธ ก็ได้แก่ มรรค ผล และพระ นิพพาน

ส่วนในขั้นปริยัตินั้นจะต้องถึงด้วย **ศรัทธา และศีล** ขั้นปฏิบัติจะต้องเข้าถึงด้วย **ศรัทธา และ สมาธิ** ขั้นปฏิเวธ จะต้องเข้าถึงด้วย **ศรัทธา และ ปัญญา** เพราะเราจะต้องไม่ลืมว่า ธรรมทั้ง ๙ หมวดนี้ จะต้องมีเหตุผลติดต่อเนื่องกัน สัมพันธ์ กัน หาใช่ต่างคนต่างอยู่ไม่

เพราะพระวินัยเป็นอารมณ์ของศีล พระ

สูตรเป็นอารมณ์ของสมาธิ พระปรมัตถ์เป็นอารมณ์ของปัญญา

ฉะนั้น การปฏิบัติจึงเป็นความรู้ขั้น ๑ ที่จะเป็นเหตุให้ถึงความสมบูรณ์ในพระศาสนาทั้ง ๓ มีปริยัติเป็นต้น ดังนั้นต่อไปนี้

ดิฉันจะลองนำท่านผู้อ่าน ให้ท่องเที่ยวไปในการปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเฉพาะมหาสติปัฏฐาน ๔ ตามหลักฐานที่กล่าวไว้ในพระปริยัติธรรม แต่ในคำว่าปฏิบัติอันเป็นเครื่องดำเนินไป เพื่อถึงจุดหมายปลายทางของแต่ลัทธิหนึ่ง ๆ นั้น ย่อมมีอยู่หลายนัยด้วยกัน แต่ในที่นี้จะพูดแต่เรื่องข้อปฏิบัติ ตามลัทธิของนัยพระพุทธศาสนาเท่านั้น

ตามที่ได้ปรากฏกันอยู่ โดยมากในบรรดาที่เป็นชาวพุทธทั้งหลาย คือ มหาสติปัฏฐาน ๔ หรือมรรค ๘ หรือศีล สมาธิ ปัญญา หรือ วิสุทธิ ๗

ธรรมเหล่านี้ก็มีอัตถะเป็นอันเดียวกัน หรือจะย่อให้สั้นที่สุด ก็ได้ **สมถะ** และ **วิปัสสนา** ทั้ง ๒ นี้เอง ความจริง ธรรมทั้งหมดนี้ก็มาจากสติปัฏฐาน ๔ นั่นเอง

ฉะนั้น ในที่นี้จึงอธิบายแต่วิธีปฏิบัติในมหาสติปัฏฐาน ๔ เท่านั้น แต่ในการที่จะซาบซึ้งในคุณประโยชน์อันใหญ่ยิ่งในข้อปฏิบัติของ มหาสติปัฏฐานได้ดีนั้น ก่อนอื่นเราต้องไม่ลืมว่าจุดหมายสำคัญที่มีประจำใจในสันดานของสัตว์โลกทั้งหลาย ที่มีอยู่ในสากลจักรวาล หรือทั้งหมดใน ๓๑ ภูมินี้คืออะไร สิ่งนั้นก็คือ **ต้องการความสุข** ไม่อยากประสบความทุกข์ หรืออยากจะพ้นทุกข์โดยประการทั้งปวงนั้นเอง ข้อนี้ก็คงไม่มีใครที่จะปฏิเสธได้ว่า ต้องการเช่นนั้นอย่างแน่นอน แต่ทำไมเล่า ทุกคนจึงต้องประสบสิ่งที่ตนไม่ต้องการนั้นเสมอ อันนี้ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะ

ทำให้เรามองเห็นความจริงในคำสอนของพระพุทธศาสนา ตามที่ท่านได้กล่าวไว้ว่า ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัวใช่ตน มิได้อยู่ในอำนาจภายใต้การบังคับบัญชาของใคร และไม่เป็นไปตามใจใคร ก็เพราะธรรมทั้งหลายนั้นเป็นอนัตตานั่นเอง ธรรมทั้งหลายเหล่านั้น จึงได้เป็นไปตามเหตุตามปัจจัยของขันธ์ และอายตนะ และธาตุเหล่านั้นเอง

ฉะนั้น สัตว์ทั้งหลายที่ยังมีดวงตาปัญญาที่จะหยั่งลงเห็นเหตุปัจจัยของธรรมชาติเหล่านั้นได้ จึงต้องหมุนเวียนเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยของธรรมเหล่านั้น เหตุนี้จึงต้องประสบสิ่งที่ตนไม่ปรารถนาอยู่เสมอร่ำไป ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงให้ได้ ก็เพราะไม่รู้เหตุปัจจัยของธรรมที่จะทำให้พ้นจากสิ่งที่ตนไม่ปรารถนานั้นได้

โดยเหตุดังกล่าวนี้เอง จึงได้มีคำกล่าวกันว่า **พระพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นแล้ว จึงทำให้บังเกิดสุขในโลก** ก็เพราะเหตุว่า พระพุทธองค์เป็นผู้ทรงพระปรีชากว่าสัตว์โลกทั้งหลายภายใน ๓๑ ภูมินั้น ทรงรู้แจ้งแทงตลอดในธรรมทั้งปวง ว่ามิได้เป็นไปตามอำนาจความปรารถนาของใคร หากแต่เป็นไปตามเหตุปัจจัยของธรรมนั้น ๆ และพระองค์ทรงค้นพบเหตุปัจจัยของธรรม ที่จะเป็นเครื่องนำออกให้พ้นจากสิ่งที่สัตว์โลกทั้งหลายไม่พึงปรารถนา และจะเป็นทางนำไปสู่จุดหมายปลายทาง หรือไปถึงที่สุดแห่งความปรารถนาที่ฝังอยู่ในจิตสันดานของสัตว์ทั้งหลายมานมนาน จนไม่สามารถที่จะคำนวณเวลาได้นั้นด้วยพระองค์เอง

โดยเหตุนี้ พระมหาสติปัฏฐาน ๔ จึงได้ปรากฏขึ้นในโลกของมนุษย์และเทวดา ซึ่งไหลออกมาจากมหากรุณาคุณเป็นเหตุ ฉะนั้น ต่อไป

นี้ก็ขอจงดูเนื้อความ และพยายามทำความเข้าใจในพระมหาสติปัฏฐาน ตามที่กล่าวไว้ในพระบาลีพระมหาสติปัฏฐานสูตรนั้น พร้อมทั้งวิธีปฏิบัติ ซึ่งจะได้อธิบายต่อไป ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้มองเห็นประโยชน์ในข้อที่จะปฏิบัติตาม ในพระมหาสติปัฏฐานนั่นเอง

ในตอนนี้ ดิฉันนั้นตั้งใจว่า จะนำท่านเที่ยวไปในเรื่องปฏิบัติตามวิธีของมหาสติปัฏฐาน ๔ พร้อมทั้งวิธีปฏิบัติ และอานิสงส์ตามที่ได้เรียนไว้แล้วในตอนต้นนั้น และในการที่ดิฉันได้ยกเอามหาสติปัฏฐานขึ้นมาให้ท่านพิจารณานั้นก็เพื่อจะทำให้ท่านเข้าใจในหลักปฏิบัติที่สำคัญในพระพุทธศาสนาที่แน่นอน และถูกต้องด้วยเหตุผลเท่านั้น

เพราะเวลานี้ ลัทธิและวิธีการปฏิบัติ ย่อมเกิดมากมายจนรู้สึกว่าสับสนอลหม่านที่สุด จนไม่สามารถจะรู้ได้ว่าอะไรเป็นอะไร เพราะโดย

มากผู้ที่อยากได้บุญ อยากพ้นทุกข์ ไปสวรรค์ นิพพานก็ยังมีอยู่เป็นจำนวนมากในพระพุทธศาสนา แต่ไม่อยากจะศึกษาให้เข้าใจในเหตุผลด้วยตนเองให้พอสมควรเสียก่อน หรือบางท่านก็ไม่มีที่ศึกษา ชอบอาศัยคนอื่น ชอบเชื่อคนอื่น

ความจริงในเรื่องนี้ พระพุทธองค์ก็ได้ทรงกำชับเป็นนักหนาแก่ภิกษุทั้งหลายว่า อย่าเชื่อว่าผู้นี้เป็นอาจารย์ของเรา และอย่าเชื่อว่า ผู้นั้นเป็นผู้อยู่ป่าและบวชมานาน หรืออย่าเชื่อว่าท่านผู้นั้นมีคนนับถือมาก แม้ในบางครั้งถึงกับกำชับว่า ถึงแม้เขาจะบอกว่าเขาได้ยินได้ฟังพระองค์ทรงเทศนามาด้วยหูของเขาเอง เราก็อย่าไปเชื่อและอย่าเพิ่งไปปฏิเสธ ให้เอามาเทียบเคียงดูกับหลักฐานในทฤษฎีการปฏิบัติดูก่อน ถ้าถูกต้องตรงกัน จึงค่อยรับรอง เชื่อถือว่าเขาพูดถูก

เพราะเหตุที่พวกเราไม่พยายามที่จะปฏิบัติตามในพุทธสุภาษิตข้อนี้กันนั่นเอง ลัทธิ ต่าง ๆ จึงบังเกิดขึ้นในโลกขณะนี้เป็นอันมาก จนไม่สามารถจะนับได้ แต่ตรงกับข้อปฏิบัติของมหาสติปัฏฐานหรือไม่นั้น ดิฉันจะขอให้ท่าน เป็นผู้ตัดสินเอง ในเมื่อท่านเข้าใจในการปฏิบัติของมหาสติปัฏฐานโดยถูกต้อง ด้วยเหตุผลโดยแท้จริงแล้ว โดยเหตุนี้ ดิฉันจึงได้ยกเอามหาสติปัฏฐานขึ้นมาให้ท่านพิจารณาเหตุผล พร้อมด้วยวิธีปฏิบัติเพื่อจะได้เป็นการตัดสินได้ด้วยตนเองว่า ผิด หรือ ถูก โดยไม่ต้องอาศัยคนอื่นซึ่งจะได้ตรงกับพระพุทธภาษิตว่า **ตนนั่นแหละเป็นที่พึ่งของตน**

ก่อนอื่นที่จะทราบเหตุผลและประโยชน์ในการปฏิบัติในมหาสติปัฏฐานทั้ง ๔ นั้น ดิฉันจะตั้งเป็นคำถามว่า เราจะปฏิบัติหรือเจริญมหาสติปัฏฐานนั้น เพื่อประโยชน์อะไรกัน เพราะคน

โดยมากมักจะเข้าใจกันว่า ไม่สู้จะมีความจำเป็นอะไร ในการที่จะต้องไปทำการปฏิบัติให้เป็นการลำบากลำบนเปล่าๆ เท่าที่เขามีความเป็นอยู่ในเวลานี้ก็ดีอยู่แล้ว เพราะเขาก็ไม่ได้ไปทำบาปทำกรรมอะไร ฉะนั้น จึงมองไม่เห็นประโยชน์ในอันจะเกิดขึ้นจากการที่จะไปเจริญมหาสติปัฏฐาน.

ฉะนั้น ในคำถามที่ว่า การเจริญมหา-สติปัฏฐานนั้น จะได้ประโยชน์อะไร

จึงขอตอบว่า ประโยชน์ที่ได้นั้นก็คือ จะได้มีสิ่งที่เราต้องการนั้น และก็เราต้องการอะไรเล่าในเรื่องคำตอบข้อนี้ ดิฉันได้เคยเรียนไว้ในตอนต้นแล้วว่าทุกคนจะปฏิเสธไม่ได้ว่า สัตว์ทั้งมวล**ต้องการความสุข**และ**ต้องการให้พ้นจากทุกข์** ก็คำว่า พ้นจากทุกข์นั้น จะพ้นจากอะไรเล่าความทุกข์นั้นได้แก่อะไร

คำว่า **ทุกข์** ในทางพระพุทธศาสนาท่านวางไว้ มี ๑๒ กอง ขอโปรดพิจารณาดูว่า จะจริงหรือไม่ คือ :-

๑.	ชาติ	ความ	เกิด
๒.	ชรา	”	แก่
๓.	มรณะ	”	ตาย
๔.	โสกะ	”	โศกเศร้า, เหือดแห้งใจ
๕.	ปริเทวะ	”	บ่นเพ้อพิไรรำพัน
๖.	ทุกขะ	”	ไม่สบายกาย
๗.	โทมนัสส		ไม่สบายใจ
๘.	อุปายาส	”	คับแค้นใจ
๙.	ปิเยหิ สัมปโยโค	”	ประสบกับสิ่งที่ไม่พอใจ
๑๐.	ปิเยหิ วิปปโยโค	”	พลัดพรากจากสิ่งที่รัก

๑๑. ยัมปิฉัง น ลภติ ความไม่สมปรารถนาที่ต้องการ

๑๒. สังขิเตน ปัญจุปาทา ” โดยย่อแล้ว
นักขันธา ทุกขา ขันธ์ ๕ เป็นทุกข์

ธรรมทั้ง ๑๒ กองนี้ ท่านกล่าวว่าเป็นทุกข์ ทุกข์ทั้ง ๑๒ กองนี้ย่อลงก็ได้ ๒ อย่างคือ ได้แก่ ทุกข์กาย ทุกข์ใจ ๒ อย่างนี้เท่านั้น และในทุกข์ทั้ง ๑๒ กองนี้ ท่านกล่าวว่า เกิดมีเพราะกิเลสเป็นเหตุ และดิฉันเชื่อแน่ว่าเราทุกคนคงไม่ต้องการจะพบทุกข์ ตามที่กล่าวมาแล้วนี้ และทุกคนก็ต้องการจะพ้นจากทุกข์เหล่านั้น แต่ทุกๆ คนก็ต้องพบ โดยไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงได้ไม่มากก็ต้องน้อย ถ้าหากสังสารวัฏฏ์ยังมีอยู่ เราก็คงได้พบมาแล้วตั้งหลายล้านครั้ง และยังจะต้องพบอีกต่อไปโดยไม่สามารถที่จะคำนวณได้ว่าจะพบอีกสักเท่าใด นอกจากเราจะได้เดินไปตาม

ทางที่พระองค์ทรงประทานไว้ให้โดยถูกต้อง และมีอยู่ทางเดียวเท่านั้น ทางนั้นคือ **มหาสติปัฏฐาน ๔**

โดยเหตุนี้ จึงเห็นว่าการเจริญสติปัฏฐานนั้น จึงนับว่ามีประโยชน์อย่างมหาศาล เพราะเหตุว่า การเจริญมหาสติปัฏฐานนั้น เป็นเหตุให้เราพ้นจากทุกข์ทั้งปวง ตามที่กล่าวมาแล้ว เพราะในบาลียืนยันไว้ โปรดดูในบาลีว่า

เอกายโน อยํ ภิกฺขเว มคฺโค สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย ญายสฺส อธิคมาย นิพพานสฺส สจฺฉิกิริยาย ยทิทํ จตฺตาโร สติปฏฺฐานา

แปลว่า ภิกษุทั้งหลาย หนทางอันเพื่อความหมดจดวิเศษของสัตว์ทั้งหลาย เพื่อก้าวล่วงเสียจากความโศก ความร่ำไห้รำพัน เพื่อความดับสิ้นไปแห่งทุกข์และโทมนัส และเพื่อ

บรรลุธรรมที่ถูก เพื่อทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน หนทางนี้คือ สติปัฏฐาน ๔

สติปัฏฐาน ๔ คือ อะไร

สติปัฏฐาน คือ อาการที่สติระลึกอยู่เนืองๆ ในอารมณ์ของรูปนาม มีกาย, เวทนา, จิต และธรรม ด้วยกิจอันทำลายเสียซึ่งวิปลาสธรรม มีสุภวิปลาส, สุขวิปลาส นิจวิปลาสและอัตตวิปลาส คือ ความสำคัญในรูปนามขันธ์ ๕ ว่างาม, ว่าสุข, ว่าเที่ยง, ว่าเป็นตัวตน

สติปัฏฐาน ๔ นี้ เป็นหนทางดำเนินไปสู่พระนิพพานทางเดียว พุทธบริษัททั้ง ๔ คือ ภิกษุ, ภิกษุณี, อุบาสก และอุบาสิกาทั้งหลาย เมื่อได้เจริญสติปัฏฐาน ที่เป็นปุพพภาคมรรคนี้ย่อมจะได้รับอานิสงส์ ๗ ประการ คือ :-

๑. ทำให้บริสุทธิ์จากกิเลสในสันดานของตน

๒. ย่อมละความเศร้าโศกเสียได้

๓. ย่อมละปริเทวะ คือ การร้องไห้คร่ำครวญ

๔. ละความทุกข์ทางกาย

๕. ละโทมนัส คือ ความทุกข์ทางใจ

๖. ให้ได้บรรลุอริยมรรค อริยผล

๗. ให้ได้ตรัสรู้พระนิพพาน

สติปัฏฐาน ๔ นี้ จึงเป็นข้อปฏิบัติที่จะทำให้พ้นจากทุกข์ทั้ง ๑๒ กอง มีชาติทุกข์ เป็นต้น

ข้อปฏิบัตินี้ ไม่มีใครสามารถจะค้นพบได้เอง ต้องอาศัยปัญญา ขั้นสัพพัญญุตญาณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สติปัฏฐาน ๔ นี้จึงเป็นขุมทรัพย์อันประเสริฐที่จะพาให้ประสบอมตสุข ซึ่งเป็นความสุขที่ไม่รู้จักตาย

ขุมทรัพย์อันประเสริฐนี้ พระพุทธองค์มอบให้เป็นมรดกธรรมแก่พุทธบริษัททั้งหลาย

เพื่อจักได้เป็นเครื่องนำทางไปสู่ความพ้นทุกข์ มีหลักฐานในสติปัฏฐานสูตรว่า ชาวกุรุได้รับมรดกธรรมนี้ไว้ใช้ประพฤติปฏิบัติกันเป็นประจำ แม้ทั้งบริษัท ๔ และทาสกรรมกรก็กล่าวถ้อยคำเกี่ยวกับสติปัฏฐานในที่ต่างๆ มีท่าน้ำ และที่ปั่นด้ายเป็นต้น ไม่มีการพูดกันในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์

ถ้าหญิงคนใดถูกถามว่า "เธอใส่ใจในการอบรมสติปัฏฐานข้อไหน?" หากตอบว่า "ไม่ได้ใส่ใจข้อไหนเลย" คนทั้งหลายก็จะติเตียนหญิงนั้นว่า "ชีวิตของเธอ เป็นชีวิตที่ไม่มีประโยชน์ถึงเธอมีชีวิตอยู่ก็เหมือนกับตายไปแล้ว" และสอนว่า เธออย่าทำอย่างนี้อีก แล้วก็ให้เรียนสติปัฏฐานข้อใดข้อหนึ่ง

ส่วนหญิงใดตอบว่า "ข้าพเจ้าเจริญสติปัฏฐานข้อโน้น" คนทั้งหลายก็ให้สาธุการแก่หญิงนั้นว่า สาธุ ! สาธุ ! แล้วสรรเสริญเธอเป็นต้นว่า "ชีวิตของเธอ เป็นชีวิตที่ดี เธอถึง

ความเป็นมนุษย์แล้ว**พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้นเพื่อเธอแล้ว”**

ท่านล่ะคะ พระพุทธเจ้ามีประโยชน์ หรือไม่มีประโยชน์สำหรับท่าน

ดังนั้นดิฉันจึงขอเสนอแนะว่า ชีวิตของเราก็ล่วงกาลผ่านวัยมาหลายปีแล้ว ยังต้องการอะไรกันอีกล่ะคะ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ยังต้องการมันอีกหรือคะ ทั้งที่รู้ว่า มันให้ความสุขที่แท้จริงอะไรไม่ได้

ดิฉันขอแนะนำให้ทำ **กุศลในพระพุทธศาสนา คือ ศีล, สมาธิ, ปัญญา** ที่เป็นไปในอารมณ์ของสติปัฏฐาน ๔ นี่เท่านั้นค่ะ ที่จะให้ความสุขสันติที่แท้จริงได้

เอานะคะ ปีใหม่นี้มาตั้งต้นทำกุศลนี้กันเสียเลยค่ะ แล้วก็ขอให้ทำต่อเนื่องกันอยู่เสมอๆ ก็จะขอสาธุ ! ไว้ด้วยกันทุกคนเลย.

ความเป็นผู้ฉลาดในธรรม

โดย

วรรณสิทธิ ไวทยะเสวี

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

❖ ❖ ❖ ❖

การพูดเรื่อง **"ความเป็นผู้ฉลาดในธรรม"** นี้ดูออกจะห้าวหาญชาญชัย แสดงความเก่งกาจสามารถในภูมิปัญญา เหมือนเป็นตัวมานะกิเลส แต่คงไม่มีเจตนาที่จะให้เป็นไปอย่างนั้น เพียงประสงค์ที่จะหยิบยกเอาพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาพิจารณากันตามเหตุผลที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้แล้วเท่านั้น เพื่อจะได้เป็นอารมณ์ให้เกิดปัญญาไว้รักษาพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรสืบไป

คำว่า “**ธรรม**” หมายถึง ธรรมชาติธรรมดา หรือสภาวธรรมทั้งหลายทั้งปวงนี้กว้างขวางมาก

โลกทั้งโลกนี้ เป็นธรรมทั้งนั้น แม้พ้นจากโลกไปอันได้แก่ **พระนิพพาน** ก็เป็นธรรมทั้งสิ้น

ฉะนั้น ความฉลาดในธรรม จะหมายถึงความฉลาดในธรรมอื่นใด นอกจาก ความฉลาดในพระสัทธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอันประกอบด้วยเหตุผล ที่บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิงไปไม่ได้ ก็จะเข้าประเด็นที่ชัดเจนยิ่งขึ้นได้

ขอเริ่มต้นด้วยพุทธภาษิต ที่ว่า สพฺเพธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายทั้งปวงไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา

แล้วธรรมเหล่านั้นได้แก่อะไร ?

ธรรมเหล่านั้น ก็ได้แก่ “**อภิธรรม**” หรือ **ปรมัตถธรรม ๔** มี **จิต เจตสิก รูป** และ**นิพพาน** โดยย่อแล้วได้แก่ **รูปธรรม** กับ **นามธรรม** เท่านั้น

รูปธรรมกับนามธรรมทั้งปวง ล้วนมีเหตุปัจจัยของตนปรุงแต่งให้เกิดขึ้น แต่ไม่ใช่ผู้ยิ่งใหญ่มีพระผู้เป็นเจ้า พระอินทร์ พระพรหม หรือใคร ๆ จะดลบันดาล ให้ธรรมะใดๆ เกิดขึ้นได้ในโลก รูปธรรมกับนามธรรมเท่านั้นที่จะเป็นเหตุปัจจัยแก่กันให้เกิดขึ้นได้ เมื่อหมดเหตุหมดปัจจัยก็ดับไป ดังกล่าวกันว่า ธรรมทั้งหลายมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ย่อมมีความดับไปเป็นธรรมดา

เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสรู้สภาวธรรมตามความเป็นจริง ทั้งหมดทั้งปวงแล้ว จึงทรงบัญญัติ แต่งตั้ง จำแนกธรรมทั้งหมดทั้งปวงเหล่านั้นตามเหตุ และผล ทั้งที่เป็นไปในโลกและทั้งที่ทำให้พ้นไปจากโลกที่เรียกว่า **อริยสัจ ๔** มี *ทุกข์สัจจะ, สมุทยสัจจะ, นิโรธสัจจะ,* และ *มัคคสัจจะ*

ธรรมที่เป็นความจริงทั้ง ๔ ประการนี้ ผู้ใด รู้แจ้งแทงตลอด ย่อมเปลี่ยนฐานะของบุคคล จากปุถุชน เป็นพระอริยบุคคล ผู้ไกลจากกิเลส ทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง มีชาติทุกข์ เป็นต้น

พุทธบริษัท ควรทำความรู้ ความเข้าใจใน อริยสัจ ๔ ด้วยปัญญาให้ถ่องแท้ให้ครบ ๓ รอบ ๑๒ อาการ คือ :-

สัจจญาณ คือ ปัญญาจากการศึกษา อริยสัจจ ๔

ให้เข้าถึงสภาวธรรมอันแท้จริงของ

ทุกขสัจจะ คืออุปาทานขันธ์ ๕ ได้แก่ โลกียจิต ๘๑ เจตสิก ๕๑ (เว้นโลภเจตสิก) รูป ๒๘ ที่เนื่องในสิ่งที่มีชีวิตเป็นตัวทุกขสัจจะ

สมุทยสัจจะ คือ กามตัณหา, ภวตัณหา, และวิภวตัณหา โดยสภาวธรรมแล้ว ได้แก่ โลภ เจตสิก ที่เป็นความยินดีติดใจในอารมณ์ อัน เป็นเหตุให้เกิดทุกขสัจจะ

นิโรธสัจจะ ได้แก่ ธรรมอันเป็นที่ดับทุกข์และที่ดับกิเลส คือ นิพพานอารมณ์

มัคคสัจจะ ข้อปฏิบัติให้ถึงธรรมที่ดับทุกข์หรือทำให้แจ้งพระนิพพาน ได้แก่ **อริยมรรค** อันประกอบด้วยองค์ ๘ คือ สัมมาทิฏฐิ, สัมมาสังกัปปะ, สัมมาวาจา, สัมมากัมมันตะ, สัมมาอาชีวะ, สัมมาวายามะ, สัมมาสติ, และสัมมาสมาธิ โดยย่อแล้วได้แก่ศีล สมาธิ ปัญญา ที่บริสุทธิ์พร้อมกันในองค์มรรค ๘ นั่นเอง คือ

สัมมาวาจา, สัมมากัมมันตะ, สัมมาอาชีวะ เป็นศีลขันธ์

สัมมาวายามะ, สัมมาสติ, สัมมาสมาธิ เป็นสมาธิขันธ์

สัมมาทิฏฐิ, และสัมมาสังกัปปะ เป็นปัญญาขันธ์

กิจญาณ คือ ปัญญาจากการปฏิบัติ ที่ทำกิจในอริยสัจ ๔ ให้สมบูรณ์ คือ :-

ปริญญากิจ ในการกำหนดรู้ทุกข์สัจจะ คือ รูปนามขันธ์ ๕ ที่เป็น อารมณ์ของสติปัฏฐาน ๔

ภาวนากิจ กิจที่ต้องทำให้มี ทำให้มาก หรือต้องเจริญ ได้แก่ มรรคสัจจะ

ปหานกิจ กิจในการละโลภกิเลส หรือ สมุทยสัจจะที่เป็นเหตุให้เกิดทุกข์

สัจฉิกิริยากิจ กิจที่จะต้องทำให้แจ้ง ซึ่ง พระนิพพาน อันเป็นธรรมที่ดับทุกข์ และดับกิเลส

กิจญาณทั้ง ๔ ประการนี้ จะทำในคราวเดียวกันคือ กำหนดรู้ทุกข์สัจจะ ด้วยมรรคสัจจะ หรือศีล สมาธิ ปัญญา พร้อมกันกับการประหาร กิเลส คือสมุทยสัจจะ กิเลสถูกละไปหมดเมื่อใด ก็แจ้งพระนิพพาน เมื่อนั้น

กตญาณ ปัญญาที่ได้รับผลสำเร็จจากการทำกิจในอริยสัจ ๔ จนบรรลุ มรรค ผล นิพพาน อริยสัจ ๔ ก็เป็นอันทำสำเร็จแล้ว คือ

ทุกขสัจจะ ที่ให้กำหนดรู้ ก็รู้แล้ว

สมุทยสัจจะ ที่ให้ละ ก็ละแล้ว

นิโรธสัจจะ ที่ให้ทำให้แจ้ง ก็แจ้งแล้ว

มรรคสัจจะ ที่ให้เจริญ ก็เจริญแล้ว

พุทธบริษัท ต้องมีความฉลาดในธรรม คือ อริยสัจ ๔ ทั้ง ๓ รอบ ๑๒ อาการ ด้วย สัจญาณ, กิจญาณ และกตญาณ ดังนี้

พระพุทธองค์ ทรงรับรอง ผู้รู้แจ้งแทงตลอดในอริยสัจ ๔ นี้ว่าเป็นพระอริยสาวก ๔ คู่ ๘ บุคคล เป็นผู้รับผล อันเกิดจากความฉลาดในพระสัทธรรมคำสอนของพระองค์ นี้เป็นการกล่าวโดยบุคคลาธิษฐาน

ใครเป็นผู้ฉลาดในธรรม ?

เมื่อกล่าวโดยธรรมาธิษฐานแล้ว ผู้มีความฉลาดในธรรมย่อมได้แก่ มหากุศลญาณสัมปยุตจิต ๔, มหากิริยาญาณสัมปยุตจิต ๔, อภิญญาจิต ๒ เจตสิก ๓๘ ที่ประกอบกับจิตนั้นตามสมควร ธรรมเหล่านี้แหละ เป็นผู้มีความฉลาดในธรรม

มหากุศลญาณสัมปยุตจิต ๔ เจตสิก ๓๘ ที่ว่าเป็นผู้ฉลาดในธรรมนั้น รู้ธรรมอะไร ?

รู้ว่าสัตว์ทั้งหลาย มีกรรมเป็นกรรมสิทธิ์ของตน กมฺมุนา วตฺตตี โลโก กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ

สัตว์ทั้งหลาย มีกรรมเป็นของตน ใครทำกรรมดี ย่อมได้รับผลดีมีความสุข ใครทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลร้ายเป็นความทุกข์

มีปัญญาเห็นว่า **กัมมภว** คือ เจตนากรรม ๒๙ (ที่ประกอบในอกุศลจิต ๑๒, โลกียกุสลจิต

๑๗) เป็นเหตุให้ **อุปัตติภว** คือรูปนามขันธ์ ๕ (โลกียวิบากจิต ๓๒, เจตสิก ๓๕, กัมมชรูป ๒๐) เกิดขึ้นทั้งในปฏิสนธิกาลและปวัติกาลในภูมิทั้ง ๓ ตามสมควร

ความเป็นผู้ฉลาดในธรรม (เหตุ) ย่อมไม่นำเอา **อุปัตติภว** ไปใช้ทำ **กัมมภว** ให้ต้องเวียนว่ายตายเกิด อย่างไม่มีที่สิ้นสุดต่อไปอีก

แต่จะเอา **อุปัตติภว** คือรูปนามขันธ์ ๕ ที่เกิดจาก **กัมมภว** นี้แหละไปแลกกับพระนิพพาน โดยเจริญวิปัสสนาจะมีประโยชน์ยิ่งกว่า

อมตํ มิยฺยมาเนน ชรมาเนน นิชฺชรํ

นิพฺพุตํ ตปมาเนน นิเมยฺย โพนฺธินา สิวํ ฯ

ผู้ฉลาด ควรพยายามเอาร่างกายที่มีความตาย อันไม่มีที่สิ้นสุดแลกกับพระนิพพาน อันเป็นสันติบท ไม่มีความตาย เหมือนพ่อค้าแลกเปลี่ยนสินค้ากัน

ผู้ฉลาดควรพยายามเอาร่างกายที่มีความแก่ไม่มีที่สิ้นสุดแลกกับพระนิพพาน อันเป็นสันติบทไม่มีความแกเหมือนพ่อค้าแลกเปลี่ยนสินค้ากัน

ผู้ฉลาด ควรพยายามเอาร่างกาย ที่มีความเดือดร้อนด้วยกิเลสเป็นนิตย์แลกกับพระนิพพานอันเป็นสันติบท ไม่มีความเดือดร้อนด้วยกิเลสเป็นนิตย์ เหมือนพ่อค้าที่แลกเปลี่ยนสินค้ากัน ฉะนั้น

โดยเอารูปนามขันธ์ ๕ ตัวอุปปัตติภวอันเป็นตัวทุกข์สัจจะนี้แหละมากำหนดรู้ทุกข์ตามหลักคำสอนในสติฐาน ให้วิปัสสนาญาณเกิดและวิปัสสนาก็จะนำพาไปแจ้งพระนิพพานอันเป็นที่สุดของทุกข์ได้

นอกจากมหากุศลญาณสัมปยุตจิต ๔ จะเป็นผู้ฉลาดในกรรม และผลของกรรมแล้ว ยัง

ฉลาดในการทำจิตให้สงบจากกิเลสนิวรณ์ ทำให้สมาธิตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์เดียว จนเป็นเหตุให้บรรลุฌานกุศลได้ แล้วยังนำไปอบรมอภิญญาจิตทั้งกุศลอภิญญา และกิริยาอภิญญาให้สำเร็จการรู้อารมณ์เป็นพิเศษ เกินสติปัญญาคนธรรมดาจะรู้ได้

ปัญญาในอภิญญาจิตรู้อะไร ? รู้ได้ ๖ อย่าง เป็นโลกียอารมณ์ ๕ อย่าง และโลกุตรอารมณ์ ๑ อย่าง คือ ๑. ระลึกชาติได้ ๒. รู้ใจคนอื่น ๓.ทิพพโสต ๔.ทิพพจักขุ ๕.อิทธิวิธ แสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ๖.อาสวักขยอภิญญา ทำให้สิ้นอาสวกิเลสได้

มหากุศลญาณสัมปยุตจิต ๔ ยังรู้วิปัสสนาญาณ ให้เห็นไตรลักษณ์ เป็นปัจจัยให้บรรลุ มรรค ผล นิพพานได้ และให้สำเร็จปัจจเวกขณะ พิจารณา มรรค ผล นิพพาน กิเลสที่

ละแล้ว และกิเลสที่ยังเหลืออยู่ ทันทีที่ตนได้บรรลุมรรค ผล นิพพานแล้ว

ส่วนมหากิริยาญาณสัมปยุต ๔ สามารถรู้อารมณ์ได้อย่างเดียวกับมหากุศลญาณสัมปยุตจิต ๔ ที่รู้ยิ่งกว่าก็คือ อรหัตตมัต อรหัตตผลที่เกิดขึ้นกับตน กิเลสที่ละแล้ว และเป็นปัจจัยให้ทำอาสวักขยอภิญญาได้ด้วย

ความเป็นผู้ฉลาดในธรรมนี้ พระสารีบุตรธรรมเสนาบดี ได้หยิบยกพุทธภาษิตในอังคุตตรนิกาย มาขยายความแสดงแก่ศิษย์ของท่านเพื่อสงเคราะห์พระสูตรกับพระอภิธรรม ในสุตตันติทุกมาติกาไว้ในฐานกุสลตาทุก ว่า

ฐานกุสลตา จ อตฺถิ = สภาวธรรมทั้งหลายที่กระทำบุคคลให้มีความฉลาดในการรู้เหตุอันสมควรมีอยู่ และ อฐานกุสลตา จ อตฺถิ = สภาวธรรมทั้งหลาย ที่กระทำบุคคลให้เป็นผู้

ฉลาดในการรู้เหตุไม่สมควรมีอยู่ สภาวธรรมทั้งหลายเหล่านั้น ได้แก่ มหากุศลญาณสัมปยุตจิต ๔ มหากิริยาญาณสัมปยุตจิต ๔ อภิญญาจิต ๒ และเจตสิกที่ประกอบ ๓๘ ตามสมควร

ส่วนมรรคจิต ๔, ผลจิต ๔, เจตสิกที่ประกอบ ๓๖ นั้นมีนิพพานอารมณ์แน่นอน และเป็นอกาลิโกจบความรู้ในเหตุและผล เพราะเหตุผลของสภาวธรรมทั้งหลาย มาสิ้นสุดลงตรงที่แจ้งนิพพาน อันเป็นที่สุดเหตุผลทั้งปวง

ในฐานกุสลตาทุกนี้ แสดงให้เห็นความฉลาดในธรรม ก็คือความฉลาดในเหตุ ดังที่เรียกธรรมปฏิสัมภิทา ว่าเป็นผู้ฉลาดแตกฉานในธรรมที่เป็นเหตุ ส่วนอัตถปฏิสัมภิทา เป็นผู้มีความฉลาดแตกฉานในธรรมที่เป็นผล

ตามเนื้อความในพระสูตร เราจะพบว่าพระพุทธองค์ตรัสเรียกว่า **“เหตุ”** ว่า **“ฐานะ”**

เรียกผู้มีความฉลาดในเหตุธรรมว่า **"เป็นฐานะที่จะมีได้"** เรียกสิ่งที่ไม่ใช่**เหตุ**ว่า "ไม่ใช่ฐานะที่จะมีได้" เรียกผู้รู้สิ่งที่ไม่ใช่เหตุว่า **"อฐานกุสลตา"** ดังนี้

ในครั้งพุทธกาล เดียรถีย์นอกพุทธศาสนาเป็นผู้ไม่ฉลาดในเหตุ (และผล) ธรรมที่พวกเดียรถีย์บอกว่าเป็น **อันตรายิกธรรม** ก็หาเป็นอันตรายแต่ประการใดไม่ และ

ธรรมที่บอกว่า เป็น**นิยยานิกธรรม** คือธรรมที่จะทำให้พ้นจากทุกข์ได้ แต่เมื่อผู้ปฏิบัติตามแล้ว ก็หาทำให้พ้นจากทุกข์ได้ เช่น พิธีพลีกรรมให้ฆ่าสัตว์สังเวยเทพเจ้า ลอยบาป อาบน้ำในแม่น้ำคงคาเป็นต้น เหล่านี้ มิใช่ฐานะที่จะทำให้พ้นทุกข์ได้

เดียรถีย์ทั้งหลายโดยมากปฏิบัติในผลหาใช่ปฏิบัติในเหตุไม่ เช่น กิเลสเป็นเหตุให้เกิดทุกข์

พระพุทธองค์ให้พุทธบริษัทปฏิบัติเพื่อละกิเลสทั้งปวง แต่พวกเดียรถีย์ปฏิบัติในกามสุขัลลิกา-นุโยคบ้าง อัตตกิลมถานุโยคบ้าง บอกว่าเป็นการปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ได้ แต่เขาเอา**ผล**มาปฏิบัติ คือบำรุงบำเรอตนให้ได้รับความสุข ซึ่งเป็นไป กับ**โลภกิเลส** และให้ปฏิบัติทรมานร่างกายของตนให้ได้รับความทุกข์ยาก ให้**โทสกิเลส**เกิดขึ้นบอกว่าทำให้พ้นจากทุกข์ได้

จึงไม่เป็นฐานะ คือไม่ใช่เหตุที่จะละกิเลสให้พ้นจากทุกข์ได้เลย จึงไม่ฉลาดในอฐานะทั้งหลาย

พุทธบริษัทในยุคปัจจุบันนี้ มีเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ฉลาดในธรรม ไม่ฉลาดในฐานะ คือเหตุ เช่นเรื่องการทำสมาธิ อ้างพุทธพจน์ที่พระพุทธองค์ตรัสว่า **สมาธิปทฏฺฐานา**

"สมาธิเป็นเหตุใกล้ให้วิปัสสนาปัญญาเกิด" ก็หลงไปทำสมาธิกันด้วยวิธีการต่าง ๆ

เช่นกำหนดลมหายใจเข้า **พุท** หายใจออก **โธ** บ้าง หรือหายใจเข้าท้องพอง หายใจออกท้องยุบ บ้าง หรือหายใจเข้าว่า **สัมมา** หายใจออก **อรหัง** บ้าง เพื่อให้จิตสงบแล้วปัญญาจะเกิดขึ้นเห็นไตรลักษณ์เองอย่างนี้ก็มี

ที่ถูกต้องนั้นสมาธิเป็นเหตุใกล้ให้วิปัสสนาปัญญาเกิดได้นั้น ต้องเป็นสมาธิที่บริสุทธิ์ เรียกว่า **จิตตวิสุทธิ** ซึ่งจะต้องได้มาจากศีลวิสุทธิ และศีลจะวิสุทธิก็จะต้องได้มาจากการเจริญสติปัฏฐาน ที่มีรูปนามเป็นอารมณ์ และสมาธิที่บริสุทธิที่เรียกว่า **จิตตวิสุทธิ** นั้น ย่อมเกิดต่อจากการเจริญสติปัฏฐานในโพธิปักขิยธรรมสงเคราะห์ใน**สัมมัปปธาน ๔** นั่นเอง

ส่วนสมาธิที่ได้จากการเจริญสมถกรรมฐานมีอารมณ์ ๔๐ อย่าง มีกสิน ๑๐ หรืออานาปาน-สติ เป็นต้นนั้น ต้องสำเร็จอัปปนาสมาธิได้ปฐมฌาน เป็นต้น และต้องมีวสีภาวะในอาการ

๕ อย่าง ออกจากฌานแล้วจึงยกองค์ฌานมาตั้งเป็นอารมณ์ของสติปัฏฐานวิปัสสนาปัญญาจึงจะเกิดขึ้นได้

ความไม่ฉลาดในธรรม ที่ไม่ใช่ฐานะ ไม่ใช่เหตุอีกเรื่องหนึ่งที่ได้ยินกันมากคือเรื่อง **“มัชฌิมาปฏิปทา”** ข้อปฏิบัติสายกลางที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในปฐมเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตรว่าที่สุด ๒ อย่าง บรรพชิตไม่ควรเสพ คือ กามสุขัลลิกานุโยค และอัตตกิลมถานุโยค ให้เสพ**มัชฌิมาปฏิปทา** บอกว่าไม่เข้าไปใกล้กามสุขัลลิกานุโยค (โลภกิเลส) และไม่เข้าไปใกล้อัตตกิลมถานุโยค (โทสกิเลส) ให้ปฏิบัติสายกลาง พุทธบริษัทของเรานี่แหละ อธิบายข้อปฏิบัติสายกลางว่า ไม่ให้ยึดถือมั่นในสิ่งใดๆ ให้ปล่อยวางทำใจให้ว่าง ให้สะอาด สว่าง สงบ แล้ว จะพบพระนิพพานได้ บอกว่านี่เป็น **มัชฌิมาปฏิปทา**

อย่างนี้เป็น **อฐาน** ไม่ใช่เหตุ ไม่ใช่ฐานะที่จะทำให้มรรคมีองค์ ๘ ประชุมพร้อมกันได้ ไม่ใช่มัชฌิมาปฏิปทาที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้เป็นแน่

ข้อปฏิบัติมัชฌิมาปฏิปทา ที่เป็นทางสายกลางนั้น จะต้องเป็นข้อปฏิบัติที่กำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้ในอารมณ์นั้น คือการเจริญสติปัฏฐาน ที่มีกาย, เวทนา, จิต, ธรรม หรือรูปนามเป็นอารมณ์นั่นเอง ดังพุทธพจน์ที่ตรัสว่า

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺยโลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ ฯ

ภิกษุในพระศาสนานี้ ย่อมพิจารณากายในกายเนืองๆ อยู่มีความเพียร ยังกิเลสให้เร่าร้อนมีสติ มีปัญญา ย่อมกำจัดอภิชฌาและโทมนัสเสียได้ในโลก

มัชฌิมาปฏิปทา จึงเป็นการปฏิบัติตามสติปัฏฐานทางเดียว เอกายโน มคฺโค ทางอื่นไม่ใช่ข้อปฏิบัติสายกลาง และการเจริญสติปัฏฐานก็เป็นการปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญาพร้อมกันในการเจริญมรรค คือ มัชฌิมาปฏิปทานั่นเอง

ความฉลาดในธรรม ก็คือ ปัญญาที่เข้าใจเหตุผลตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่เกิดจาก **สัพพัญญุตญาณ** ซึ่งชี้เหตุและผลของธรรมที่ถูกต้อง ไม่วิปลาสคลาดเคลื่อนแต่ประการใด

ฉะนั้น พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย พึงศึกษาพระสัทธรรมคำสอนของพระผู้มีพระภาคให้เข้าใจในเหตุธรรม ที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติให้ติดต่อสืบเนื่องกันตามหลักคำสอนในมหาสติปัฏฐาน ก็จะบรรลุผลสำเร็จเข้าถึงสันติสุขได้อย่างแน่นอน

คติธรรม

จตฺตาโร เม ภิกฺขเว ธมฺมา มนุสฺสภูตสฺส พหุการา โหนฺติ กตเม จตฺตาโร สปฺปุริสสํเสโว สทฺธมฺมสฺสวนํ โยนิโสมนสิกาโร ธมฺมานุ-ธมฺมปฏิปตฺติ อิเม โข ภิกฺขเว

จตฺตาโร ธมฺมา มนุสฺสภูตสฺส พหุการา โหนฺตีติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๔ ประการนี้ เป็นธรรมมีอุปการะมากแก่มนุษย์ ธรรม ๔ ประการเป็นไฉน คือ คบสัตบุรุษ ฟังพระสัทธรรม ทำในใจโดยแยบคาย ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมนี้แล ธรรม ๔ ประการ เป็นธรรมมีอุปการะมากแก่มนุษย์

(พุทธภาษิตจาก อังคุตตรนิกาย จตุกนิบาต ข้อ ๒๔๙ พหุการสูตร)

ธรรม ๔ อย่าง พระพุทธองค์ ทรงสั่งสอน
นี้แน่นอน มีพระคุณ เกื้อกูลหลาย
อุปการะ อย่างดียิ่ง ทั้งหญิงชาย
หากขวนขวาย หมั่นประกอบ ชอบกระทำ

ข้อหนึ่งนั้น คบคนดี มีใจสูง
มิชักจูง ให้หลงใหล ใฝ่ทางต่ำ
เป็นสัตบุรุษ ประพฤติชอบ ประกอบธรรม
จะงามล้ำ อย่างมากมาย สบายตน

ข้อสองนั้น คือฟังธรรม คำสั่งสอน
นี้แน่นอน มีคุณ เกื้อกูลล้น
อุปการะ อย่างยิ่งใหญ่ แก่ใจตน
จะงามล้น ด้วยวิชา ปัญญาดี

ข้อสามนั้น ทำในใจ ให้แยบคาย
ด้วยอุบาย ดีงามล้วน อย่างถ้วนถี่
ก็จะทำ ให้ตน รับผลดี
ทำชีวี ให้ล้ำเลิศ ประเสริฐจริง

ข้อที่สี่ พึงฝึกหัด ปฏิบัติธรรม
จะงามล้ำ ถึงนิพพาน สุขศานต์ยิ่ง
ธรรมสี่นี้ เป็นธรรมที่ ดีจริงจริง
อย่าประวิง รีบทำเถิด ประเสริฐเอย

สัตบุรุษเป็นคนดี มีศีลธรรม มีใจเป็นกุศล เมื่อผู้ใดไปคบทำให้ผู้นั้นเป็นคนดีมีใจเป็นกุศลไปด้วย เพราะสัตบุรุษจะแนะนำให้ทำแต่ความดีเท่านั้น สัตบุรุษจะเรียกว่าบัณฑิตก็ได้ ในมงคลสูตรมีพุทธภาษิตว่า **อเสวนา จ พาลานํ ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ เป็นเหตุแห่งความเจริญอย่างสูงสุด**

สัตบุรุษนั้นมีหลายประเภท หลายระดับ สัตบุรุษที่สูงสุด คือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่รองลงไปคือพระปัจเจกพุทธเจ้า พระอริยสาวก และกัลยาณปุถุชน การฟังพระสัทธรรมในที่นี้ก็

หมายถึงฟังคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่นเอง

ทุกวันนี้แม้จะไม่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว แต่พระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ยังปรากฏอยู่ พระพุทธองค์ก็ได้ตรัสไว้ในเวลาใกล้จะเสด็จ ดับขันธปรินิพพานว่า ธรรมและวินัยที่พระองค์ได้แสดงไว้ได้บัญญัติไว้ จะเป็นศาสดาแทนพระองค์ พุทธบริษัททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ได้ศึกษาธรรม ฟังธรรม จากที่ได้บันทึกไว้ในพระไตรปิฎก และนำมาเผยแผ่ให้ประชาชนชาวโลกได้รู้ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างใหญ่หลวง

การฟังธรรมที่จะทำให้ปัญญาเกิดนั้น ต้องฟังให้ดีดังพุทธภาษิตว่า **สุสฺสูสํ ลภเต ปญฺญํ ฟังด้วยดีย่อมได้ปัญญา** การฟังให้ดีนั้น ก็คือมีโยนิโสมนสิการ ทำใจให้แยบคาย แต่ใจจะแยบคายได้ก็ต้องอาศัย ฟังอย่างเคารพ ฟังอย่างตั้งใจ มีสมาธิในการฟัง หากการฟังขาดโยนิโส

มนสิการแล้ว ปัญญาก็จะเกิดไม่ได้

สำหรับการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมนั้น หมายความว่าปฏิบัติอย่างถูกต้อง ปฏิบัติตรงทางที่จะทำให้บรรลุโลกุตรธรรม การปฏิบัตินี้มีความสำคัญมาก เพราะเพียงแต่รู้โดยการฟังที่เรียกว่ารู้โดยปริยัติ มิได้นำไปปฏิบัติก็อุปมาเหมือนศึกษาแผนที่ในการเดินทางแล้ว แต่ตนมิได้เดินทางตามแผนที่นั้น ตนก็ไม่สามารถจะถึงจุดหมายปลายทางได้ จุดหมายปลายทางในที่นี้ก็คือ มรรค ผล นิพพาน นั่นเอง ท่านจึงได้แสดงเรื่องศาสนาไว้ ๓ อย่างคือ ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ **ปริยัติ** คือการศึกษาเล่าเรียน **ปฏิบัติ** คือการกระทำตามที่ตนได้เล่าเรียนมานั้น และ**ปฏิเวธ** คือการบรรลุผล ได้แก่บรรลุมรรค ผล นิพพาน ปริยัติจึงเป็นเหตุของการปฏิบัติ และปฏิบัติก็เป็นเหตุให้เกิดปฏิเวธ

ศาสนา ๓ อย่าง คือปริยัติ ปฏิบัติ และ

ปฏิเวธนี้ จะมีในโลกในกาลบางครั้งบางคราว คือ ในเวลาที่มีพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นเท่านั้น ในเวลาที่ไม่มีพระพุทธศาสนาแล้ว ศาสนา ๓ อย่างจะไม่มีเลย

บัดนี้ พระพุทธศาสนาได้ล่วงเลยมาถึง ๒ พันปีเศษแล้ว ต่อไปในอนาคตพระพุทธศาสนาก็จะอันตรธานหมดไป และอีกนานแสนนาน จึงจะมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้นอีกนานแสนนานจึงจะมีพระพุทธศาสนาเกิดขึ้น เราและท่านทั้งหลายนับว่าได้โอกาสที่ดีที่ได้อัตภาพเป็นมนุษย์และพบพระพุทธศาสนา จึงสมควรอย่างยิ่ง ที่จะได้ตั้งตนอยู่ในธรรมที่มีอุปการะมาก ๔ ประการ มีการคบสัตบุรุษ ฟังธรรมของสัตบุรุษเป็นต้นดังกล่าวแล้ว ก็จะทำให้ตนได้รับประโยชน์และความสุขอย่างแน่แท้

ส. กรรณวัฒน์

ข่าวมูลนิธิ

❖❖❖❖

มูลนิธิแนบมหานีรานนท์ มีวัตถุประสงค์ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ด้วยคันถธุระและวิปัสสนาธุระ โดยตรง

ด้านคันถธุระ

๑. จัดการเรียนการสอนพระอภิธรรม และพระบาลี กับการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานให้แก่พระภิกษุ, สามเณร และแม่ชี ในหลักสูตรประจำ ๒ ปี ที่สำนักวิปัสสนามูลนิธิแนบมหานีรานนท์ ถนนพุทธมณฑลสาย ๕

ขณะนี้มูลนิธิกำลังจัดสร้างอาคารพักพระภิกษุ - สามเณรนักศึกษาพระอภิธรรม เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๕ ชั้น จำนวน ๗๐ ห้อง ในบริเวณสำนักวิปัสสนามูลนิธิแนบฯ ถนน

พุทธมณฑลสาย ๕ มีผู้ร่วมบริจาคสร้างอาคาร ตามข่าวอนุโมทนาในปัญญาสารนี้บ้างแล้ว

๒. จัดการเรียนการสอนพระอภิธรรม เพื่อการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ให้แก่ประชาชนทั่วไป ๓ แห่ง คือ :-

๑) วัดธาตุทอง ถนนสุขุมวิท เขตวัฒนา ที่วิหารลิมปาภรณ์

ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๓๐น. - ๑๔.๐๐ น

๒) วัดสามพระยา เขตพระนคร ที่อาคารสุหัทรังสรรค์ ชั้นล่างเป็นประจำทุกวัน

วันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา ๐๙.๐๐ น. - ๑๔.๓๐ น.

วันเสาร์ - วันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๓๐ น. - ๑๕.๓๐ น.

๓) มูลนิธิแนบมหานีรานนท์ ถนนพุทธมณฑล สาย ๕

ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๙.๐๐ น. - ๑๕.๓๐ น.

๓. เผยแพร่ธรรมะ ทางวิทยุกระจายเสียง ๒ แห่ง คือ :-

สถานีวิทยุ พล.ม. ๒ คลื่น เอ.เอ็ม.๙๖๓

❖ วันจันทร์ – วันอาทิตย์ รายการธรรมโอสถ เวลา ๐๖.๐๕ น. – ๐๖.๔๕ น.

❖ วันจันทร์ – วันศุกร์รายการพระอภิธรรมปิฎก เวลา ๒๐.๓๐ น. – ๒๑.๐๐ น.

สถานีวิทยุสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ คลื่น FM๑๐๔.๒๕

❖ วันจันทร์ – วันศุกร์ รายการพระอภิธรรมนำสุข และรายการแสงสว่างนำทางชีวิต

เวลา ๑๙.๒๕ น. – ๒๐.๒๕ น.

๔. ออกวารสารธรรมะ ชื่อ **“ปัญญาสาร”** แจกเป็นธรรมทาน ประมาณ ๓ เดือนต่อฉบับ บอกรับเป็นสมาชิกได้ โดยไม่ต้องเสียค่าบำรุงแต่ประการใด

ด้านวิปัสสนาธุระ

๑. ได้จัดตั้งสำนักวิปัสสนา ณ เลขที่ ๘๔/๑ หมู่ ๒ ตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีเรือนปฏิบัติวิปัสสนา จำนวน ๖๐ หลัง ผู้ที่มีความรู้ปรมัตถธรรม ตามสมควร เข้าปฏิบัติได้ ตามการพิจารณาของอาจารย์ผู้ควบคุม

๒. จำนวนผู้เข้าปฏิบัติธรรม เดือนกรกฎาคม ถึง สิงหาคม ๒๕๕๐ มีดังนี้.

พระภิกษุ	๒๖	รูป
สามเณร	๒	รูป
แม่ชี	๘	ท่าน
ฆราวาสชาย	๑๐	ท่าน
ฆราวาสหญิง	๘๕	ท่าน
รวม	**๑๓๑**	**ท่าน**

๓. จำนวนผู้เข้าอบรมวิปัสสนาระยะสั้น หลักสูตร ๑๒ วัน เดือนกันยายน ๒๕๕๐ ดังนี้.

ฆราวาสชาย	๕	ท่าน
ฆราวาสหญิง	๔๒	ท่าน
รวม	**๔๗**	**ท่าน**

๔. อบรมวิปัสสนาฯ แก่เจ้าหน้าที่ ธนาคารกรุงไทย และประชาชน หลักสูตร ๗ วัน เดือนมิถุนายน, สิงหาคม ๒๕๕๐ ดังนี้.

แม่ชี	๑	ท่าน
ชาย	๑๓	ท่าน
หญิง	๖๒	ท่าน
รวม	**๗๖**	**ท่าน**

ข่าวอนุโมทนา

มูลนิธิแนบมหานีรานนท์ ขออนุโมทนาผู้อุปการะคุณทะนุบำรุงพระพุทธศาสนากับมูลนิธิแนบมหานีรานนท์ ดังต่อไปนี้ :-

๑) คุณสุชาดา - คุณภัทรวรรณ พงโศธร รับเป็นประธานทอดผ้ากฐินสามัคคีแก่พระภิกษุที่จำพรรษา ที่มูลนิธิแนบมหานีรานนท์ ในวันอาทิตย์ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เพื่อนำรายได้เป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนการศึกษาและการปฏิบัติธรรมของมูลนิธิแนบมหานีรานนท์ ขออนุโมทนา

๒) จำนวนเจ้าภาพเลี้ยงภัตตาหาร เดือนมิถุนายน ถึงสิงหาคม ๒๕๕๐ มีจำนวน ๗๙ ราย ขออนุโมทนา

รายนามผู้บริจาค
สร้างอาคารพักพระภิกษุ - สามเณร
มิถุนายน - สิงหาคม ๒๕๕๐

* * * * * * * * * *

๑) รายละ ๒๕๐,๐๐๐ บาท ๑ ราย

คุณบุญมี มาลยมาน

๒) รายละ ๒๑๐,๐๐๐ บาท ๑ ราย

กองทุน " คุณตาอี้ วรรักษา และ
คุณแม่ยุ้ย พฤกษอาโนชา"

๓) รายละ ๑๓๐,๐๐๐ บาท ๓ ราย

๑. คุณสมบูรณ์ วัฒนหงษ์ศิริ และครอบครัว
๒. คุณปราโมทย์ อิทธิกุล
๓. คุณอรอินทร์ ไทยกล้า

๔) รายละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ๑ ราย

อาจารย์มิ่ง – อาจารย์เผอิญ กฤตยโสภณ

๕) รายละ ๘๐,๐๐๐ บาท ๑ ราย

คุณไพเราะ สังเนตร

๖) รายละ ๕๐,๐๐๐ บาท ๔ ราย

๑. คุณสุดธิดา รัตนรักษ์

๒. คุณกรทิชา บุญญูรัตน์

๓. คุณมานิตย์ สาครินทร์

๔. คุณวรรณา ภิมุขวรรณ

๗) รายละ ๓๕,๐๐๐ บาท ๑ ราย

พระมหาเมธี ธีรญาโณ (ศรีวโรดม)

๘) รายละ ๓๐,๐๐๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณประภา ไวทยะเสวี

๒. คุณประเสริฐ–คุณวาสนา–คุณอังสนา – คุณอาทิตย์ ตัญศิริสุข

๙) รายละ ๒๐,๐๐๐ บาท ๓ ราย

๑. อาจารย์หลง – คุณโสภา หาววารี

๒. คุณเพ็ญศรี บุญญูรัตน์

๓. คุณนิตยา ปรีชายุทธ์

๑๐) รายละ ๑๕,๐๐๐ บาท ๑ ราย

คุณพรรณี จาตนิลพันธุ์

๑๑) รายละ ๑๒,๔๐๐ บาท ๑ ราย

คุณวศุ ฉันทวิกิจ

๑๒) รายละ ๑๑,๐๐๐ บาท ๑ ราย

คุณจันทร์ศรี วัฒนะพิริยะวงศ์

๑๓) รายละ ๑๐,๐๐๐ บาท ๙ ราย

๑. คุณเฉลิม กิตติศัพท์

๒. คุณณรงค์ – คุณยุพา ณรงค์วนิช และครอบครัว

๓. คุณไพบูลย์–คุณประภา จรูญคณากิจ และครอบครัว

๔. คุณพัชรา ตัณฑวิวัฒน์

๕. คุณพิบูลย์ กาญจนพิบูลย์

๖. คุณสรกฤต แคล้วปลอดทุกข์

๗. น.อ.ประเสริฐ อิ่มสุดใจ

๘. คุณวันเพ็ญ – คุณวรรณี กัญจนายนต์

๙. คุณนงลักษณ์–คุณแน่งน้อย จามรมาน

๑๔) รายละ ๕,๐๐๐ บาท ๘ ราย

๑. คุณศุภวรรณ วิลาวรรณ

๒. คุณทิพย์วรรณ คล้ายบ้านใหม่
๓. คุณสาลี่ นิรามัย
๔. คุณปรัศนีย์ คงธะรังชี
๕. พญ.อรพรรณ เมฆสุภะ
๖. คุณทองคำ – คุณนงเยาว์ ประเสริฐสินธุ์
๗. คุณเฉลา กาญจนวดี และครอบครัว
๘. แม่ชีสุภัทรา อภิมนต์บุตร

๑๕) รายละ ๔,๔๕๐ บาท ๑ ราย

แม่ชีวิปัญญ์ตรา แสนยัน, คุณนลินทิพย์ – คุณภัทราพา แสนทวีสุข

๑๖) รายละ ๔,๐๐๐ บาท ๑ ราย

คุณสมโชค จินตวลากร

๑๗) รายละ ๓,๐๐๐ บาท ๑ ราย

คุณไชยยง บุญเรืองศักดิ์

๑๘) รายละ ๒,๒๑๐ บาท ๑ ราย

โรงพยาบาลราชบุรี

๑๙) รายละ ๒,๐๐๐ บาท ๔ ราย

๑. คุณสกล ทองประกอบ

๒. คุณสุรจิต – คุณชัญนิภา ตีระกานต์วิวัฒน์

๓. คุณนิภา ส่วนบุญเจริญ

๔. คุณฐิติมา มอริส

๒๐) รายละ ๑,๗๐๐ บาท ๑ ราย

คุณวิชิต สุพันธุ์วณิช

๒๑) รายละ ๑,๕๐๐ บาท ๓ ราย

๑. คุณลัดดาวัลย์ กังสดาลย์

๒. คุณกอบแก้ว โชติกุญชร

๓. คุณบุษบา แซ่โค้ว, คุณพรทิพย์ – คุณพรชัย สื่อรุ่งเรือง

๒๒) รายละ ๑,๓๐๐ บาท ๑ ราย

คุณบุญรอด – คุณปราณชนก แดงเป้า, คุณสุกัญญา มณีสุวรรณสิน, คุณศิริวรรณ – คุณปิยนุช – คุณเสริมสุข กาญจนสาลักษณ์ และญาติมิตร

๒๓) รายละ ๑,๒๐๐ บาท ๑ ราย

แม่ชีปัญญ์ตรา แสนยัน, คุณนลินทิพย์ – คุณภัทราภรณ์ แสนสุขทวี, แม่ชีสุนันท์ ผุดพัฒน์

๒๔) รายละ ๑, ๑๐๐ บาท ๔ ราย

๑. คุณกาหลง เอี่ยมเจริญ และครอบครัว

๒. ผศ.ดร.อุไรวรรณ วินะพันธุ์, คุณพ่อศิริ – คุณแม่สะอาด วินะพันธุ์

๓. คุณวิไลลักษณ์ นิ่มศรีทอง อุทิศส่วนกุศลให้คุณสุรเชษฐ์ นิ่มศรีทอง

๔. บริษัท วีบีเอส เซอร์วิส จำกัด

๒๕) รายละ ๑,๐๒๐ บาท ๑ ราย

คุณเพ็นนี กูรมะโรหิต

๒๖) รายละ ๑,๐๐๐ บาท ๒๔ ราย

๑. คุณจเร ศักดิ์พันธ์

๒. คุณฉลวย มีประวัติ

๓. คุณแจ่มศรี ลอยมา

๔. คุณเสริม มณีรัตน์

๕. คุณไฉน มาลี

๖. คุณวิลาวัณย์ สุอุทัย

๗. คุณมนต์ประภา ทรัพย์เกิด

๘. คุณเสวก ซิงห์

๙. คุณณิชกมล วรภมร

๑๐. คุณเทวี อุตตโมบล และลูก ๆ

๑๑. คุณกิ่งแก้ว ศิริพละ

๑๒. คุณสมาน เหลืองอ่อน

๑๓. คุณศิลป์ เมฆราศรี

๑๔. คุณนัยนา โพธิ์นิ่ม

๑๕. คุณไพโรจน์ อภิมนต์บุตร

๑๖. คุณสุวัฒนา อภิมนต์บุตร

๑๗. คุณไพศาล อภิมนต์บุตร

๑๘. คุณเซียมลั้ง แซ่โหลว

๑๙. ร้านเซ่งเฮงหลี

๒๐. คุณแม่จันทร์ เนียมลอย

๒๑. คุณบังอร แก้วรักษา

๒๒. คุณจินตนา เชิดวุฒิ

๒๓. ม.ร.ว.อุรวสี มาณะวิท

๒๔. คุณบุษบา แซ่โค้ว

๒๗) รายละ ๗๐๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณชนะ คุ้นเคยค้า และครอบครัว

๒. คุณกชกร คงบัวเจริญ

๒๘) รายละ ๕๕๐ บาท ๑ ราย

คุณชัยศิริ มหันตชัยกุล

๒๙) รายละ ๕๐๐ บาท ๒๐ ราย

๑. คุณอุบลรัตน์ ติงสมบัติยุทธ
๒. คุณธนภัทร ชุณหประเสริฐ
๓. คุณวัชรี ชุณหประเสริฐ
๔. พ.ท.สุชาติ ติงสมบัติยุทธ
๕. คุณกฤตติกา จินตวลากร
๖. คุณสมชาย มีบุญพูลทรัพย์
๗. คุณราตรี โพธิ์เต็ง
๘. คุณเสาวนีย์ เวชประสิทธิกุล
๙. คุณสุนทรี ตามธรรม
๑๐. คุณมานิดา หงสนันทน์ และครอบครัว
๑๑. พระแผ้ว มหาธีโร
๑๒. คุณวรวิทย์ สุลิขิตกมล
๑๓. คุณละม่อม – คุณพงษ์ศิริ ปัญโญ
๑๔. คุณกฤษณ์ พรหมานนท์

๑๕. คุณทองหล่อ ชิวชาวนา

๑๖. คุณเสาวลักษณ์ จองบุญวัฒนา

๑๗. พระวรา ฐานวโร

๑๘. คุณชัยศิริ มหันตชัยสกุล

๑๙. คุณถิติรา มาณะวิท

๒๐. คุณอังคณา ศรีขจร

๓๐) รายละ ๔๐๐ บาท ๒ ราย

๑. อาจารย์ปรีชา ธีระศรี

๒. คุณกชกร จงวิสุทธิสันต์

๓๑) รายละ ๓๐๐ บาท ๕ ราย

๑. คุณนภารัตน์ วิภาวีสันทัด

๒. คุณสุดใจ เปี่ยมค้า

๓. คุณธรรมนูญ ง่วนวิสุทธิพันธ์

๔. ครอบครัวมณีวิรูฬห์

๕. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม

๓๒) รายละ ๒๐๐ บาท ๑๕ ราย

๑. คุณฉลวย ทิพวัลย์

๒. คุณสุภาภรณ์ ต่วนชะเอม

๓. คุณลดาวัลย์ บางขาม

๔. คุณผุสดี ด้วงสงค์

๕. คุณมุกดา ศิริปัญโญ

๖. อาจารย์ยุพิน ธีระศรี

๗. คุณนิภา วงศ์พักตร์

๘. คุณมณี เลี้ยงบำรุง

๙. คุณสุจิตรา ศุภกิจศิลป์

๑๐. คุณมุกดา ศิริปัญโญ

๑๑. คุณพายุ

๑๒. คุณปรีดี นิมิตชัยนิจกุล

๑๓. คุณสุนีย์ เหลืองศักดิ์ชัย

๑๔. คุณสมโภชน์ ทองยั่งยืน

๑๕. พ.อ.(พิเศษ) เชาวน์ ธรมธัช

๓๓) รายละ ๑๐๐ บาท ๑๒ ราย

๑. คุณสุปราณี ขันทอง

๒. คุณวิภาวดี ธีระวัฒนานันท์

๓. คุณจันทร์ทิพ สุขะจาติ

๔. คุณฉลวย นพคุณ

๕. แม่ชีระเบียบ ชาติสิงห์

๖. คุณฉลาด นราศรี

๗. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม

๘. คุณปรีชา จำนงค์อาสา

๙. คุณอุไร ศรีมาลา

๑๐. คุณสมจิตร แสงโพ

๑๑. คุณยายทองพูน สุประภาร

๑๒. คุณเพชรรัตน์ บุญเงิน

รวมเงินทั้งสิ้น ๑,๖๓๑,๖๓๐ บาท

ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ – สิงหาคม ๒๕๕๐ (รวมยอดผ้าป่าวันอาสาฬหบูชา ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างอาคารพระภิกษุ – สามเณร จำนวน ๓๖๑,๓๘๕ บาท)

ยอดรวมเงินบริจาคสร้างอาคารพักพระภิกษุ – สามเณร **เป็นเงิน ๑๐,๗๓๗,๒๔๙ บาท**

หมายเหตุ

การแก้ไขที่พิมพ์ผิด ปัญญาสาร เล่มที่ ๙๙ หน้า ๑๒๒ ข้อ ๘) ๓

คุณประวิสสร โหสกุล บริจาค ๑,๐๐๐ บาท แก้เป็น บริจาค ๓,๐๐๐ บาท

รายนามผู้บริจาค
ค่าสถานีวิทยุกระจายเสียง
มิถุนายน - สิงหาคม ๒๕๕๐

* * * * * * * * * *

๑) **รายละ ๑๕,๐๐๐ บาท ๑ ราย**

รพ.ราษฎร์บูรณะ ๑๑๖/๑ หมู่ ๔ ถ.ราษฎร์พัฒนา แขวงบางปะกอก เขตราษฎร์บูรณะ กทม. ๑๐๑๔๐

๒) **รายละ ๖,๕๐๐ บาท ๑ ราย**

คุณประเสริฐ – คุณวาสนา – คุณอังสนา – คุณอาทิตย์ ตัญศิริสุข

๓) **รายละ ๒,๐๐๐ บาท ๓ ราย**

๑. คุณประทิน แสงไทย

๒. อาจารย์เกรียงไกร – คุณชนาภัทร์ วงศ์โรจนภรณ์ และครอบครัว

๓. คุณประวิสสร โหสกุล

๔) รายละ ๑,๖๐๐ บาท ๑ ราย

พญ.เผ่าประยูร วิจิตรพาหนการ

๕) รายละ ๑,๕๐๐ บาท ๕ ราย

๑. คุณชัย ฉัตรแก้ว

๒. อาจารย์มิ่ง – คุณเผอิญ กฤตยโสภณ

๓. คุณยุพร ฉินนานนท์ และครอบครัว

๔. คุณภิรมย์ ภูมิศักดิ์

๕. คุณยายทองสุข วัลลิกุล และครอบครัว

๖) รายละ ๑,๓๐๐ บาท ๑ ราย

คุณสุพิศ พูลเพิ่ม

๗) รายละ ๑,๐๐๐ บาท ๑๒ ราย

๑. คุณอัจฉรา ธรรมเถกิงกิจ

๒. คุณขวัญใจ รุ่งเรือง

๓. คุณอุไรพรรณ พิพัฒน์ไพบูลย์

๔. คุณพิกุล – คุณโสฬส – คุณชัยภัฏ เตมียบุตร

๕. คุณสุนทร ภาคสุทธิ

๖. คุณแน่งน้อย – คุณนงลักษณ์ จามรมาน
๗. ศ.นพ.ณรงค์ – พญ.ปราณี สิงห์ประเสริฐ
๘. คุณโสภา หาววารี
๙. คุณประมูล – คุณผาณิต วิเชียรสินธุ์
๑๐. คุณประสิทธิ์ – คุณสมบูรณ์ มงคล-ไพบูลย์
๑๑. คุณอรุณวรรณ ลาภะวัฒนาพันธ์
๑๒. คุณวัลภา อิ่มอมรพงศ์

๘) รายละ ๖๐๐ บาท ๖ ราย

๑. คุณวราภรณ์ ชุณหศรีวงศ์
๒. ครอบครัวกิตติสุเมธา
๓. คุณเกษร ชัยพฤกษ์
๔. คุณเพ็ญศรี หิรารักษ์
๕. ร.ต.หญิงสุวณีย์ รัตนวิมล
๖. คุณลั้ง แซ่ลิ้ม

๙) รายละ ๕๐๐ บาท ๑๙ ราย

๑. คุณประภา ไวทยะเสวี
๒. คุณอำนาจ สพันธุพงษ์

๓. คุณฐานุตรา วิทวัสพงศ์ธร

๔. คุณมโนรัตน์ นนทการ

๕. แม่ชีบุญรอด ทองแสนเก้า

๖. คุณนุชากร อดิพัฒน์

๗. คุณศรัณย์ เรืองขจร

๘. คุณสารภี ผลัดธุระ

๙. พญ.ประไพ ยศะทัตต์

๑๐. คุณสุรจิตร์ – คุณธัญนิภา ติระกานต์วิวัฒน์

๑๑. คุณธวัช อินทรักษา

๑๒. คุณกุลภา อุดมสุข

๑๓. แม่ชีจุไรรัตน์ พึ่งผล

๑๔. คุณเศกสิทธิ์ สีหมอก

๑๕. คุณรวิวรรณ – คุณปราณี ข่มปรปักษ์

๑๖. คุณเทวี อุตตมโมบล และครอบครัว

๑๗. คุณวันเนาว์ บุลสุข

๑๘. พล.ร.ต. สถาพร นักสอน

๑๙. คุณแม่สมพร – อ.ยุพิน ธีระศรี, คุณสมาน ยมสาร, คุณอุดม งาม-บุญปลอด

๑๐) รายละ ๔๐๐ บาท ๔ ราย

๑. คุณวิมล แก้วคีรี
๒. คุณลดาวัลย์ สาตนุรักษ์
๓. คุณพงษ์เทพ จินดาธนานนท์
๔. คุณโชติรส แซ่ลี้

๑๑) รายละ ๓๐๐ บาท ๑๑ ราย

๑. คุณเทพมงคล เกรียงยุทธชัย
๒. คุณเสาวนิจ กมลวงศ์โชติ
๓. คุณวรรณา เกษมธนกุล
๔. คุณพ้อง ทองธารี
๕. คุณมัลลิกา จงวิจักษณ์
๖. คุณประจวบ อิศรางกูร ณ อยุธยา
๗. ครอบครัวจันทร์แก้วงาม
๘. คุณวันเพ็ญ กัญจนายน

๙. คุณเลิศหล้า – คุณสหรัฐ – คุณสหพล – คุณเดชมาก และครอบครัว

๑๐. คุณประสาธน์ – คุณอรพิน สาธกุไร

๑๑. คุณอังคณา ศรีขจร

๑๒) รายละ ๒๕๐ บาท ๑ ราย

คุณพิทยา จิระศักดิ์

๑๓) รายละ ๒๐๐ บาท ๒๒ ราย

๑. คุณยุพยง เนียวกุล

๒. คุณบุญนะ ตุลารักษ์

๓. คุณประจวบพร

๔. คุณโสภณ มงคลแสงจันทร์

๕. คุณวราภรณ์ สำโรง

๖. คุณอุไร เผือกใจแผ้ว

๗. คุณวรวิทย์ สุลิขิตกมล

๘. คุณนวลตา หาญสมบูรณ์

๙. คุณลัดดาวัลย์ สาตนุรักษ์

๑๐. คุณสุคนธ์ สุขศิริกุล

๑๑. คุณแดงต้อย คุ้มแว่น
๑๒. คุณวีระ วีระสัมฤทธิ์
๑๓. คุณเทอด ศรีรัตนพิทักษ์
๑๔. คุณราตรี โพธิ์เต็ง
๑๕. คุณอาภรณ์ทิพย์ ถิ่นฐาน
๑๖. คุณทองคำ มลบุตร
๑๗. คุณวาสนา กิจเกิดไพบูลย์
๑๘. คุณวิชิต สุพันธุ์วณิช
๑๙. คุณสมถวิล เกตุลา
๒๐. คุณสลับ เทวินทรภักติ
๒๑. คุณโชติ เย็นสุขสรรค์
๒๒. คุณปรัศนีย์ คงธะรังษี

๑๔) รายละ ๑๕๐ บาท ๑ ราย

คุณพีระพล อินชมภู

๑๕) รายละ ๑๐๐ บาท ๓๕ ราย

๑. คุณจินตนา จองบุญวัฒนา
๒. คุณจารุณี ไชยชาญ
๓. คุณอุษณีย์ วัฒนวณิชย์

๔. คุณชโลบล ขมินธกุล
๕. คุณเสริม มณีรัตน์
๖. คุณมุจรินทร์ ดิษพงษ์
๗. คุณมณฑา พูนทวี
๘. คุณวัฒนา ประเสริฐสินธุ์
๙. คุณเพ็ญทอง ธานินทร์ธนารักษ์
๑๐. คุณนิสาวรรณ
๑๑. คุณนงลักษณ์ ทองเจริญ
๑๒. คุณวิฑูรย์ กำเนิดเพ็ชร
๑๓. คุณนุสรา แก่นแก้ว
๑๔. คุณนภารัตน์ วิภาวีสันทัด
๑๕. คุณสุพรรณี อุ่นใจ
๑๖. คุณวินิดา ศิรยานันท์
๑๗. คุณพัชรา ตัณฑวิวัฒน์
๑๘. คุณถนอมวงศ์ แคล้วปลอดทุกข์
๑๙. คุณเมธาวี วีระสัมฤทธิ์
๒๐. คุณวิชา มณีโชติ
๒๑. คุณป้ากิมฮวย มีซูเซาว์

๒๒. คุณชลัย วิรยศิริ

๒๓. คุณรัชดาพร ธรรมธิดา

๒๔. คุณชาญ

๒๕. คุณศิริพร ชาติพาณิชย์

๒๖. คุณพัชมนต์ โพธิ์ใย

๒๗. คุณบังอร แก้วรักษา

๒๘. อาจารย์พัลลภา วิทยอุดม

๒๙. คุณธีระ–คุณสุกัญญา ศรีรัตนพิทักษ์

๓๐. คุณนัยนา หนาแน่น

๓๑. คุณสุทธิ

๓๒. คุณอารีย์ อังสนานนท์

๓๓. คุณวิมล ต่วนชะเอม

๓๔. คุณเฉิดฉายศิริ รักสินเจริญศักดิ์

๓๕. คุณนกน้อย เผือกสังคชา

๑๖) รายละ ๗๐ บาท ๑ ราย

คุณวรววรรษ อิ่มอมรพงศ์

๑๗) รายละ ๕๐ บาท ๕ ราย

๑. แม่ชีกชกร จงวิสุทธิสันต์

๒. คุณนันทนา บุญนาม

๓. คุณศิริพร ชาติพาณิชย์

๔. คุณวิไลวรรณ คณาญาติ

๕. คุณสุนพลี สุทัศน์

๑๘) รายละ ๒๐ บาท ๑ ราย

คุณสระศรี ทีสุภะ และครอบครัว

๑๙) รายละ ๑๐ บาท ๑ ราย

คุณวัชระ – คุณชญาภา – คุณเงาแข –
คุณสหัธชา – คุณธน ม้าสินกุล

รวมเงินทั้งสิ้น ๗๖,๐๒๐ บาท

รายนามผู้บริจาค
สมทบทุนมูลนิธิ
มิถุนายน - สิงหาคม ๒๕๕๐

* * * * * * * * * *

๑) รายละ ๒๐,๐๐๐ บาท ๑ ราย

คุณนัยนา ปิยะสมบัติกุล

๒) รายละ ๑๒,๕๐๐ บาท ๑ ราย

คุณแม่อ่อน สายะวารานนท์

๓) รายละ ๑๐,๐๐๐ บาท ๔ ราย

๑. คุณจินตนา พรคุณพระ

๒. คุณศิริรักษ์ สาราภรบริรักษ์

๓. ทุนพระยานิติศาสตร์ไพศาลย์

๔. ทุนคุณหญิงนิติศาสตร์ไพศาลย์

๔) รายละ ๕,๐๐๐ บาท ๑ ราย

พระครูนิเทศก์ สาครธรรม

๕) รายละ ๔,๕๐๐ บาท ๑ ราย

คุณสุมนี – คุณสุนทร โภคาชัยพัฒน์

๖) **รายละ ๔,๐๐๐ บาท ๑ ราย**

คุณสุมน เตชะทัศนสุนทร

๗) **รายละ ๓,๐๐๐ บาท ๓ ราย**

๑. คุณชาญณรงค์ – คุณนุชนาถ สุ่นมหาคุณ

๒. คุณนงนารถ วราธนะหทัย

๓. พ.ต.อ.ชิต – คุณอนงค์ รัตนพล

๘) **รายละ ๒,๗๐๐ บาท ๑ ราย**

อาจารย์มิ่ง – คุณเผอิญ กฤตยโสภณ และครอบครัว

๙) **รายละ ๒,๐๐๐ บาท ๒ ราย**

๑. คุณวราภรณ์ สุทธิยุทธิ์

๒. คุณสุกัญญา มณีสุวรรณสิน

๑๐) **รายละ ๑,๕๐๐ บาท ๖ ราย**

๑. คุณประมูล – คุณผาณิต วิเชียรสินธุ์

๒. คุณชยันต์ พรหมเพชร

๓. คุณอัจฉรา ธรรมเถกิงกิจ

๔. คุณสันทนา ประถมพงษ์

๕. คุณแม่สมพร – อ.ยุพิน ธีระศรี

๖. คุณชนิทร รัตนพล

๑๑) รายละ ๑,๐๐๐ บาท ๙ ราย

๑. คุณบุญนะ ตุลารักษ์

๒. ม.ร.ว. อุรวสี มาณะวิท

๓. คุณนิดดา หงษ์วิวัฒน์

๔. คุณอำภา กลิ่นขจร

๕. คุณเสรี พึ่งประชา

๖. แม่ชีจุไรรัตน์ พึ่งผล และลูก ๆ

๗. คุณอรรณพ ตันสกุล

๘. คุณวิชาญู ฤทธิณรงค์

๙. คุณไชยวัฒน์ วุฒิสว่างวงศ์

๑๒) รายละ ๖๐๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณดารณี ประภาสะโนบล

๒. คุณวิโรจน์ จึงไพศาล

๑๓) รายละ ๕๐๐ บาท ๑๒ ราย

๑. คุณศรัณย์ เรืองขจร

๒. คุณชลอ ตุลารักษ์

๓. คุณมาลี ใจชื่น

๔. คุณเขมวันต์ พินทร และคณะ

๕. คุณพจนา ศักดาสุคนธ์

๖. คุณอุบล – คุณบุศรินทร์ กระจ่างจิตร์

๗. คุณสุนันท์ ฤทธิพงศ์ชูสิทธิ์ และครอบครัว

๘. คุณรวิวรรณ – คุณปราณี ข่มปรปักษ์

๙. คุณกิตติ ธัญญศิริ และครอบครัว

๑๐. คุณเอกชัย – คุณพนิดา จิตติถาวร และลูก ๆ

๑๑. พระวรา ฐานวโร อุทิศให้หลวงพ่อสงัด คงฤทธิ์

๑๒. คุณไพโรจน์ ปิ่นแก้วประเสริฐ

๑๔) รายละ ๔๐๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณสุวัฒน์ – คุณบุปผา ภูรยานนทชัย

๒. คุณถิติรา มาณะวิท

๑๕) รายละ ๓๐๐บาท ๙ ราย

๑. คุณทวีศักดิ์ สัทธาพงษ์

๒. คุณรัชนี จรุงจิต

๓. พ.อ. (พิเศษ) เชาวน์ ธรมธัช

๔. คุณพัชมนต์ โพธิ์ใย

๕. คุณนันทนา ถ้วนทรัพย์

๖. อาจารย์ปราโมช น้อยวัฒน์

๗. คุณอารี อาริยะยิ่ง

๘. คุณไล้ เหลืองศักดิ์ชัย

๙. คุณสุภีร์ กิตติรักษา

๑๖) รายละ ๒๐๐ บาท ๑๖ ราย

๑. คุณโกวิท เกตุโกวิทย์

๒. คุณจารุณี ไชยชาญ

๓. คุณสุริยันต์ รัตนโยธา

๔. คุณสมบูรณ์ อำยะสุจริต

๕. คุณเสริม มณีรัตน์

๖. คุณชาญ หาญสุทธิเวชกุล

๗. คุณเล็ก – คุณจุฑาทิพย์ จูฑะสุต

๘. แม่ชีเจียม ปานแก้ว

๙. พลเรือเอกสละ จันทรประภา

๑๐. ท่านเจ้าคุณจวบ (เจ้าอาวาสวัด-พิกุลทอง)

๑๑. คุณวิทิตย์ ไผ่ตง

๑๒. คุณมัณฑนา เครือสินธุ์

๑๓. คุณมะลิ พันธุ์ทวี

๑๔. คุณชูศรี โสนธยาสัย

๑๕. คุณพจมาน เครือสินธุ์

๑๖. คุณอนัญญา ธุวังควัฒน์

๑๗) รายละ ๑๒๐ บาท ๑ ราย

คุณแม่เพลิน – คุณธนภัทร รักประดิษฐ์

๑๘) รายละ ๑๐๐ บาท ๒๗ ราย

๑. คุณมนตรี หงษ์ไกรเลิศ

๒. คุณยุพา อ่อนท้วม

๓. คุณแม่ละม่อม – คุณอิ่มสุข พันธาภา และครอบครัว

๔. คุณไพเราะ สังเนตร

๕. คุณดวงจันทร์ พิชยนันท์

๖. คุณฉันทนา วัชตะชาติ

๗. คุณชาญ หาญสุทธิเวชกุล

๘. คุณจารุณี ไชยชาญ

๙. คุณสุนีย์ เรืองศักดิ์ชัย

๑๐. คุณนารีนารถ สุภานิต

๑๑. คุณสุจิตรา ก่อตระกูล

๑๒. คุณโกวิทย์ แววประเสริฐ

๑๓. คุณวิวัฒน์ โกวิททวีเกียรติ

๑๔. คุณกฤษณ์ พรหมมานนท์

๑๕. คุณอรุณรัตน์ อนุรักษ์ธนากร

๑๖. คุณมงคล ไชยมาตร์

๑๗. คุณเพ็ญศรี ฟองศรีสิน

๑๘. คุณเทพมงคล เกรียงยุทธชัย

๑๙. คุณพีระพล อินชมภู

๒๐. คุณวิมล ต่วนชะเอม

๒๑. คุณนิภา วงษ์พักตร์

๒๒. คุณสุภา ฐิติยสุข

๒๓. คุณมนตรี สว่างศรี และครอบครัว

๒๔. คุณจันทร์ วรรณโสภา

๒๕. คุณพุทธิพร บุญญรัตน์และครอบครัว

๒๖. คุณประภาษ เข็มอุทา

๒๗. คุณวิโมกข์ บุญนุช

๑๙) รายละ ๕๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณสมจิต เสรีจันทร์

๒. คุณฉลาด – คุณชวนชิต สารคำ

๒๐) รายละ ๒๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณมนตรา พึ่งเทศ

๒. คุณสุจิตรา ศุภกิจศิลป์

๒๑) รายละ ๑๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณวัชระ – คุณชญาภา – คุณเงาแข – คุณสหัชชา – คุณธน ม้าสินกูล

๒. คุณอรทัย – คุณสมกมล – คุณสุภาพ – คุณสุนันท์ เลิศเจริญกิจการค้า

รวมเงินทั้งสิ้น ๑๓๖,๔๗๐ บาท

รายนามผู้บริจาค

สมทบทุนอาหาร

มิถุนายน - สิงหาคม ๒๕๕๐

* * * * * * * * * *

๑) **รายละ ๑๐,๐๐๐ บาท ๑ ราย**

คุณบังอรรัตน์ วัฒนกุล

๒) **รายละ ๓,๐๐๐ บาท ๓ ราย**

๑. ร.อ.สนั่น – คุณสมจินตนา พูลเพิ่มทรัพย์

๒. คุณจันทร์เพ็ญ นิถานานนท์

๓. คุณเกศินี เห็นพิทักษ์

๓) **รายละ ๒,๐๐๐ บาท ๑ ราย**

คุณวันเพ็ญ พัฒนมาศ

๔) **รายละ ๑,๕๐๐ บาท ๑ ราย**

คุณวรรณประภา กุลฑลบุตร

๕) **รายละ ๑,๐๐๐ บาท ๓ ราย**

๑. คุณวราภรณ์ สุทธิยุทธ์

๒. คุณพิมพ์ชนก จันทร์แดง และครอบครัว

๓. คุณนงลักษณ์ – คุณแน่งน้อย จามรมาน

๖) รายละ ๙๐๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณยายทองสุข วัลลิกุล และครอบครัว

๒. คุณสุจิตรา ก่อตระกูล

๗) รายละ ๖๐๐ บาท ๔ ราย

๑. คุณสมภูมิ พูลเพิ่มทรัพย์

๒. คุณสมโภชน์ พูลเพิ่มทรัพย์

๓. คุณอวยพร สินธุพันธ์เดชา

๔. คุณแม่สมพร – อ.ยุพิน ธีระศรี,
คุณสมาน ยมสาร, คุณอุดม
งามบุญปลอด

๘) รายละ ๕๐๐ บาท ๖ ราย

๑. คุณธัญพร สุภัทราวุธ

๒. คุณสุรจิตร์ – คุณธัญนิภา
ติระกานต์วิวัฒน์

๓. ม.ร.ว.อุรวสี มาณะวิท

๔. อาจารย์ปราโมช น้อยวัฒน์

๕. คุณพูลศรี ไชยโยศิลป์ และครอบครัว

๖. คุณระวิวรรณ – คุณปราณี ข่มปรปักษ์

๙) รายละ ๓๓๐ บาท ๑ ราย

คุณวัลประภา – คุณทรงวุฒิ งามมีศรี, คุณกิมหม่วย ฮวบเจริญ

๑๐) รายละ ๓๐๐ บาท ๑๖ ราย

๑. คุณจิระพันธ์ พิสัยพันธุ์

๒. คุณสุภีร์ กิตติรักษา

๓. คุณอังคณา ศรีขจร

๔. คุณสำลี จันทร์แจ่มแจ้ง

๕. คุณกุลนารถ ธาดาจารุมงคล

๖. คุณเสวต อิโย

๗. คุณอาภาพันธ์ เทพาวราพฤกษ์

๘. คุณทองสุข แซ่โล้ว

๙. คุณสุธาสินี จันทร์เพ็ญ

๑๐. คุณสุนันท์

๑๑. คุณซ่อนกลิ่น

๑๒. คุณสุนทร – คุณผิน รุ่งเรืองศรี

๑๓. คุณวันทนา พรเจริญ

๑๔. คุณอ้วน

๑๕. คุณประไพ

๑๖. คุณสมจิต ขวัญเมือง

๑๑) รายละ ๒๕๐ บาท ๑ ราย

คุณดอกดิน

๑๒) รายละ ๒๐๐ บาท ๘ ราย

๑. คุณประมูล – คุณผาณิต วิเชียรสินธุ์

๒. คุณวัฒนา ประเสริฐสินธุ์

๓. คุณศรัณย์ เรืองขจร

๔. คุณลัดดาภรณ์ เจนจรัตน์ และ
คุณสำรวย หงษ์ดำเนิน

๕. คุณกุลรัฐา กุลวุฒิวิลาศ

๖. คุณหยาดทิพย์ พัทธหฤการ

๗. คุณสำลี จันทร์แจ่มแจ้ง

๘. ด.ต.หญิงณัชฌนันท์ อังกะโทก

๑๓) รายละ ๑๕๐ บาท ๑ ราย

คุณชาญ หาญสุทธิเวชกุล

๑๔) รายละ ๑๐๐ บาท ๑๗ ราย

๑. คุณจารุณี ไชยชาญ

๒. คุณยุพา อ่อนท้วม
๓. คุณพัฒนวดี เสรินทวัฒน์
๔. คุณสุจินดา หุตะจินดา และครอบครัว
๕. คุณวิบูลย์ – คุณบรรเจิด หิมกร และครอบครัว
๖. คุณจิรพงษ์ วรธัมพร
๗. คุณอาจิว แซ่เตี๋ยว, คุณจงเกียว แซ่โง้ว โดยคุณเล็ก พิสิฐพรสกุล
๘. คุณเสงี่ยม ศรีรักษา
๙. คุณมนตรี หงษ์ไกรเลิศ
๑๐. คุณเทพมงคล เกรียงยุทธชัย
๑๑. คุณวิภาจรีย์ พุทธมิลินประทีป
๑๒. คุณชูศรี โสนธยาสัย
๑๓. คุณเพ็ญศรี ฟองศรีสิน
๑๔. คุณอรุณรัตน์ อนุรักษ์ธนากร
๑๕. คุณเอกชัย – คุณพนิดา จิตติถาวร และลูก ๆ
๑๖. คุณมนัส – คุณอัจฉรา เปลี่ยนคารม
๑๗. คุณนิภา วงษ์พักตร์

๑๕) รายละ ๕๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณพรรณศรี สุพัฒน์

๒. คุณสมจิต เสรีจันทร์

๑๖) รายละ ๒๕ บาท ๔ ราย

๑. คุณปรียาพร จึงไพศาล

๒. คุณวิภาภรณ์ จึงไพศาล

๓. คุณสุวิมล จึงไพศาล

๔. คุณต้นตับ แซ่จึง

๑๗) รายละ ๒๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณสุจิตรา ศุภกิจศิลป์

๒. คุณสระศรี ทีสุภะ และครอบครัว

๑๘) รายละ ๑๐ บาท ๒ ราย

๑. คุณวัชร – คุณชญาภา – คุณสหัสชา – คุณเงาแข ม้าสินกูล

๒. คุณอรทัย – คุณสมกมล – คุณสุภาพ – คุณสุนันท์ เลิศเจริญกิจการค้า

รวมเงินทั้งสิ้น ๔๑,๗๙๐ บาท

มูลนิธิแนบมหานีรานนท์

เพื่อทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยการสร้างปัญญา
ให้พุทธศาสนิกชนด้วยคันถธุระและวิปัสสนาธุระ

คณะกรรมการ
มูลนิธิแนบมหานีรานนท์

นายวรรณสิทธิ	ไวทยะเสวี	ประธานกรรมการ
พล.ต.ประสิทธิ์	ชื่นบุญ	รองประธานกรรมการ
ดร.ช่วย	กรรณวัฒน์	รองประธานกรรมการ
นายวิสุทธิ์	บุญสรณาผล	กรรมการ
นายเกรียงไกร	วงศ์โรจนภรณ์	กรรมการ
น.ส.บุญนะ	ตุลารักษ์	กรรมการ
นางเพ็ญศรี	บุญญรัตน์	กรรมการและเหรัญญิก
นางนวลมณี	กาญจนพิบูลย์	กรรมการและเลขานุการ
นางเสาวลักษณ์	จิรพงศ์	กรรมการผู้ช่วยเหรัญญิก

มูลนิธิแนบมหานีรานนท์

๘๔/๑ หมู่ ๒ ถนนพุทธมณฑลสาย ๕ ตำบลบางกระทึก

อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ๗๓๒๑๐

โทร. ๐-๒๔๘๒-๑๐๔๔, ๐-๒๘๘๙-๔๔๑๗

บันทึก

ปัญญาสาร ฉบับที่ ๒๐๑